Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● 22 июнь 1969 йил, якшанба ● № 145 (14.308). ● Баҳоси 2 тийин.

ҒАЛЛАМИЗНИ ВАҚТИДА ЎРИБ-ЙИҒИБ ОЛАЙЛИК!

1.500.000 ТОННА ДОН УЧУН

ҲОСИЛ КАРВОНЛАРИ

Ўзбекистон ғаллазорларида ғалла ўрим-йиғими суръати кун сайин тезлашмоқда. Сурхондарё, Қашқадарё областларидан кейин Фарғона, Андижон области ғаллакорлари ҳам ўримга киришдилар. Ҳозиргача 5 минг гектардан ортиқроқ майдондаги ғалла ўриб олинди.

Сурхондарё хўжаликлари қабул пунктларига дастлабки 1,5 минг тонна донни топширдилар. Айниқса Бойсун районида мўл ҳосил етиштирилган. Истара массивидаги ғаллазорларнинг ҳар гектаридан ўртача 13 центнердан, айрим майдонлардан эса 25 центнердан арпа ҳосили олинмоқда.

Социалистик мусобақада «Сайроб» совхози комбайнчилари пешқадамлик қилмоқдалар. Мавсумда 700 гектар майдондаги ғаллани ўришга сўз берган Шоди Жумаев ҳар куни икки норма бажармоқда. «Бойсун» совхозининг комбайнчиси Ғаффор Ҳасанов эса 120 гектар майдондаги ғаллани ўриб янчиб олди.

Хўжаобод районидаги «Ленинград» колхози ғаллакорлари Андижон областида биринчи бўлиб арпани ўриб бўлдилар. Ғалладан бўшаган майдонлар шудгор қилиниб, ўрнига маккажўхори экилмоқда.

ҚАШҚАДАРЁДА БИРИНЧИ

ҚАРШИ, («Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбиридан). Қашқадарё ғаллазорларида комбайнларнинг ҳайқириғи кеча-кундуз тинмайди. Колхоз ва совхозларнинг далаларида мингга яқин ўрим агрегатлари ишлаяпти. Қамаши районидаги Карл Маркс номли, Чироқчи районидаги Охунбобоев номли, «Кўкдала», Ғузор районидаги «Деҳқонобод» каби йирик ғаллакор совхозларда ўрим-йиғим қизғин бошланиб кетди.

Қарши районидаги Энгельс номли колхоз ғаллакорлари областда биринчи бўлиб ғалаба рапортига имзо чекдилар. Ғалла пунктига минг центнердан ортиқ сара дон топширилди.

М. ТУЛАНОВ.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМГА САДОҚАТ

Коммунистик ва ишчи партияларнинг 5 июндан 17июнгача Москвада бўлиб ўтган халқаро Кенгаши якунлари жаҳон жамоатчилигининг диққат марказида турибди. Ер куррасининг ҳамма қитъаларидан келган 75 қардош партиянинг делегациялари қатнашган Кенгаш коммунистик ҳаракатнинг актуал проблемаларини, унинг жаҳон тараққиёти ҳозирги босқичидаги вазифаларини муҳокама қилди.

Кенгашнинг иши ва қабул қилган ҳужжатлари халқаро коммунистик ҳаракатнинг империализмга қарши олиб бораётган курашида, коммунистик ва ишчи партияларнинг ҳаракат бирлигини мустаҳкамлашда, барча антиимпериалистик кучларни жипслаштиришда унинг катта муваффақиятга эришганини билдиради. Кенгашга атрофлича, конструктив ва демократик тарзда ҳар томонлама тайёргарлик кўрилганлиги ҳам, Кенгашнинг ўзи ўртоқларча бирдамлик муҳитида ўтганлиги ҳам бунга ёрдам берди. Чуқур ва принципиал, амалий ва эркин мунозара айрим партияларнинг муҳокама қилинган масалалар тўғрисидаги қарашлари ва фикрларини таққослаб кўришга имкон берди.

Кенгаш ҳозирги замонни ҳар томонлама илмий анализ қилишга асосланиб, империализмга қарши курашда биргаликдаги ҳаракатларнинг жанговар платформасини ишлаб чиқди, жаҳон коммунистик ҳаракатини марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми принциплари негизида жипслаштириш лозимлигини якдиллик билан билдирди. Бу платформа қардош партияларнинг туб проблемаларидаги муштарак позицияларини акс эттиради ва шу билан бирга коммунистлар халқаро армияси айрим отрядларининг иш шароитларини ҳисобга олади.

Кенгаш «Ҳозирги босқичда империализмга қарши кураш вазифалари ҳамда коммунистик ва ишчи партиялар, барча антиимпериалистик кучларнинг ҳаракат бирлиги» деган Ҳужжатни қабул қилди. Бу Ҳужжат коммунистлар, меҳнаткашлар, барча тараққийпарвар кучлар учун жанговар ҳаракат программаси бўлиб, империализмга қарши, унинг агрессия ва реакция сиёсатига қарши олиб борилаётган ялпи курашда уларни бирлаштиришга, ер юзининг ҳамма қисмларида бу курашни активлаштиришга қаратилган.

Кенгаш қатнашчилари «Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги тўғрисида»ги Мурожаатни завқ-шавқ билан қизғин маъқулладилар. Бу Мурожаат шонли юбилейни муносиб нишонлашга даъват этади. Бу ҳужжат қабул қилинганлигининг ўзи катта принципиал аҳамиятга эга. Лениннинг номи дунёнинг социал қиёфасини тубдан ўзгартириб юборган, инсониятга социализм ва коммунизм йўлини очиб берган Улуғ Октябрь ғалабасининг, жуда катта революцион ишларнинг рамзи бўлиб қолди. Марксизм-ленинизм таълимотининг интернационал аҳамиятини жаҳон социализмининг, ишчилар ва миллий озодлик ҳаракатининг бутун тажрибаси исботлади.

Коммунистлар, деб таъкидланади Мурожаатда, марксизм-ленинизмнинг, пролетар интернационализмининг революцион принципларини ҳар қандай ёвларга қарши курашда қаттиқ туриб ҳимоя қилишни, бу принципларни оғишмай амалга ошираверишни, марксизм-ленинизм назариясини ҳамиша ривожлантираверишни, уни синфий курашнинг ва социалистик жамият қуришнинг ҳозирги замон тажрибалари асосида бойитиб боришни ўзларининг вазифалари, деб биладилар. Кўпгина қардош партияларнинг делегациялари ХКП ҳозирги раҳбарларининг улуғ давлатчилик-шовинистик йўлини принципиал танқид қилдилар, уларнинг марксизм-ленинизмга хиёнат қилганликларини, коммунистик ҳаракатда қўпорувчилик, бузғунчилик ишлари олиб бориб, империализм тегирмонига сув қуяётганликларини фош этдилар.

Кенгаш жаҳон коммунистларининг марксизм-ленинизмга содиқлигини, уларнинг бирлик ва жипсликни мустаҳкамлашга қатъий азми-қарор берганликларини таъкидлади.

Кенгаш жаҳон халқларига Мурожаат қилиб: «Вьетнамга мустақиллик, озодлик ва тинчлик берилсин!» деб даъват этди. Бу даъват — Кенгашда вакиллари қатнашган коммунистик ва ишчи партияларнинг ҳозирги босқичда антиимпериалистик курашнинг энг ўткир масаласидаги бирлигидан далолат беради, коммунистлар ўз озодлик ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган Вьетнам халқига интернационал бирдам ва мададкор эканликларидан далолат беради.

Кенгаш «Тинчликни ҳимоя қилиш тўғрисида Хитобнома» эълон қилди. Бу ҳужжатда ҳозирги замоннинг энг асосий проблемаси хусусидаги позиция лўнда қилиб баён этилган, ҳамма мамлакатлар аҳолисининг ғоят кенг ва хилма-хил табақаларига мурожаат қилиниб, жаҳон терма ядро можароси хавфига қарши, империалистларнинг агрессия сиёсатига қарши, тинчлик ва хавфсизлик учун олиб борилаётган биргаликдаги курашни кучайтиришга даъват этилган. Ҳужжат халқаро ишчилар ҳаракатининг урушга қарши, милитаризмга қарши традициясини давом эттиради.

Кенгашда араб халқларининг Исроил агрессиясига қарши адолатли курашини қўллаб-қувватловчи Баёнот, шунингдек жуда оғир репрессияларга дучор қилинаётган ва халқаро империализм ҳомийлигидаги реакцион диктаторлик режимларига қарши оғир шароитда фидокорона кураш олиб бораётган коммунистлар ва демократлар билан бирдамлик тўғрисидаги Баёнотлар қабул қилинди.

«Кенгашда қабул қилинган ҳужжатлар умумий курашимизда ҳаммамизга янги қурол беради, — деди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев халқаро Кенгаш қатнашчилари шарафига ўтказилган қабул маросимида. — Бу ҳужжатлар барча мамлакатлардаги коммунистлар ва меҳнаткашларга империалистик агрессияга ва зулмга қарши кураш олиб бориш йўлларини янада равшанроқ кўришга ёрдам беради. Бу ҳужжатлар озодлик, тинчлик ва халқлар бахт-саодати учун курашаётган ер юзидаги барча софдил, прогрессив кучларга биргаликда қардошлик даъватимиз бўлиб жаҳон узра янграйди».

Қабул қилинган ҳужжатлар — коммунистик ва ишчи партияларнинг бундан буён қиладиган катта ишлари учун, ўз олдиларида турган вазифаларни бажаришлари учун яхши, пухта асосдир. Кенгаш якунлари ҳар бир коммунистик партиянинг ва умуман бутун халқаро коммунистик ҳаракатнинг манфаатларига мос бўлиб тушади. Коммунистларнинг халқаро учрашувлари етилган проблемаларни муҳокама қилишнинг ва биргаликдаги ҳаракатлар программасини ишлаб чиқишнинг муҳим формаси эканлигини Кенгаш яна бир марта кўрсатди.

Дунёдаги коммунистик ва ишчи партияларнинг шу қадар мўътабар учрашуви Ватанимиз пойтахтида бўлиб ўтганлигини Советлар мамлакатининг коммунистлари, барча меҳнаткашлари катта шараф деб биладилар. Кенгаш ишининг биринчи кунидан то охирги кунигача унинг номига кетма-кет хат ва телеграммалар келиб турди — жами 14 мингдан ортиқ хат ва телеграмма олинди, — уларни ёзиб юборган совет кишилари коммунистлар анжуманига муваффақиятлар тиладилар, Кенгаш жаҳон коммунизмининг улуғ тарихий мақсадлари учун олиб бораётган курашида, унинг янгидан-янги муваффақиятлари гарови бўлган бирликни мустаҳкамлашда муҳим қадам бўлади, деб ишонч билдирдилар. Бунда партиямизнинг, халқимизнинг пролетар интернационализми бузилмас принципларига садоқати ўзининг ёрқин ифодасини топди.

Кенгаш кунлари қардош партияларнинг делегациялари империализмга қарши, тинчлик, миллий мустақиллик, демократия ва социализм ишининг тантанаси учун олиб борилаётган умумий курашга Совет Иттифоқи Коммунистик партияси билан Совет давлати катта ҳисса қўшаётганлиги тўғрисида сидқидилдан самимий гаплар айтишди. Кремлдаги қабул маросимида Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ В. Гомулка КПСС нинг социализм ва коммунизм ғалабаси учун курашдаги тарихий хизматларини таъкидлаб, бундай деди:

«Эндиликда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи жаҳонда ҳал қилувчи кучга айландики, уни капитализм енга олмайди. Бугунги кунда империализм уруш ёки тинчлик бўлиш-бўлмаслигини якка ўзи ҳал қила олмайди, деб гапираётган эканмиз, бу, аввало, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси хизмати натижасидир. Бунинг учун биз, даставвал, Совет Иттифоқининг қудратидан миннатдормиз. Бу қудрат Совет Иттифоқи Коммунистик партиясини жаҳондаги тенг ҳуқуқли барча коммунистик партиялар ўртасида биринчи ўринга чиқариб қўйган объектив факторлардир».

Бизнинг партиямиз, халқимиз КПСС, Совет давлати сиёсатига, уларнинг империализмга қарши, адолатли ишимизнинг тантанаси учун умумий курашга қўшаётган ҳиссасига курашдош ўртоқларимиз бераётган юксак баҳони миннатдорчилик ва илҳом билан кутиб олади. Партиямиз билан Совет давлатининг асосчиси, бутун дунё меҳнаткашларининг йўлбошчиси В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига бағишланган Ҳужжат Кенгашда қабул қилинганлиги коммунистларни, барча совет кишиларини руҳлантиради. Бизнинг ҳаракатимиз олдида, дунёдаги барча антиимпериалистик кучлар олдида очилаётган янги истиқболларни амалга оширишга ёрдам бермоқ учун КПСС куч-қувватини аямайди.

Кенгаш янги тарихий тажрибани умумлаштириб, коммунистик ҳаракатни бойитди, революцион назария, стратегия ва тактикани ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшди. Кенгаш якунлари халқаро коммунистик ҳаракатни мустаҳкамлашга, унинг кучи, обрўйи ва нуфузини оширишга, коммунистларни, кенг меҳнаткашлар оммасини, бутун тараққийпарвар инсониятни яхлит антиимпериалистик фронтни вужудга келтиришга, бутун инсониятнинг порлоқ келажаги учун курашда ҳозирги замоннинг уч асосий кучини — жаҳон социалистик системасини, халқаро ишчилар синфини, миллий-озодлик ҳаракатини бирлаштиришга сафарбар қилишга кўмаклашади.

Кенгашнинг қуйидаги жанговар даъвати ҳозир дунёдаги турли халқларнинг тилларида янграб турибди:

— Социалистик мамлакатларнинг халқлари, капитал мамлакатларидаги пролетарлар, барча демократик кучлар, озод бўлган ва мазлум халқлар, тинчлик, миллий мустақиллик, социал тараққиёт, демократия ва социализм учун, империализмга қарши муштарак курашда бирлашингиз!

(«ПРАВДА»нинг 21 июндаги бош мақоласи).

Л. И. БРЕЖНЕВ Ю. ЦЕДЕНБАЛ БИЛАН УЧРАШДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Москвада меҳмон бўлиб турган Монголия Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Монголия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Ю. Цеденбални 20 июнда қабул қилди.

Л. И. Брежнев билан Ю. Цеденбал ўртасида дўстона самимий суҳбат бўлиб ўтди. Суҳбат вақтида КПСС билан МХРП ўртасида, Совет Иттифоқи билан Монголия Халқ Республикаси ўртасида қардошларча дўстлик ва ҳар тарафлама ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, ривожлантириш масалалари, шунингдек, халқаро сиёсат ва жаҳон коммунистик ҳаракатининг баъзи проблемалари муҳокама қилинди. Суҳбат вақтида муҳокама қилинган ҳамма масалалар юзасидан ҳар икки томоннинг тамомила бир фикрда эканлиги яна бир марта таъкидланди.

ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТАНИШМОҚДАЛАР

Коммунистик ва ишчи партияларнинг Москвада ўтказилган халқаро Кенгаши қатнашчиларидан бир группаси Швейцария Меҳнат партияси, Жазоир Социалистик авангард партияси делегацияларининг аъзолари, шунингдек Француз коммунистларининг вакиллари Ўзбекистон ҳаёти билан танишишни давом эттирмоқдалар.

Меҳмонлар 21 июнда Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида бўлишди. Виставкага қўйилган жуда кўп экспонатлар уларнинг республиканинг революциядан илгариги ҳаётига назар солишлари ва ҳозирги ҳаётини яққол кўриб билишлари учун имконият яратиб берди.

Швейцария Меҳнат партияси Марказий Комитетининг секретари, шу партия раҳбар комитетининг аъзоси Якоб Лехляйтер экспозицияларни кўздан кечирганидан кейин қуйидагиларни айтди:

— Бу виставка Ўзбекистоннинг ютуқлари тўғрисида аниқ тасаввур олишимга ёрдам берди. Ленинча миллий сиёсат туфайли, Ўзбекистон халқлари ҳамдўст бўлиб яшаётганликлари ва меҳнат қилаётганликлари, коммунистик жамият қуришдан иборат ягона мақсад билан бирлашганликлари туфайли бу ютуқларга эришиш мумкин бўлди.

Халқаро Кенгаш қатнашчилари шу куни Янгийўл районидаги Ҳамроқул Турсунқулов номли колхозга боришди. (ЎзТАГ).

КОММУНИСТИК ва ишчи партиялар халқаро Кенгаши қатнашчиларининг Тошкентда бўлиши. Суратда: Франция, Жазоир, Швейцариядан келган меҳмонлар Тошкент тўқимачилик комбинатида.

Г. Пун фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА УЧРАШУВЛАР

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев шу йил 19 июнда Исроил Компартияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ М. Вильнерни ва Исроил Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари Т. Туби, С. Хенин, С. Хамис ўртоқларни қабул қилди.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Б. Н. Пономарев қатнашди.

Ўртоқлик вазиятида ўтган суҳбат вақтида томонлар Яқин Шарқдаги аҳвол тўғрисида ва иккала томонни қизиқтираётган бошқа проблемалар юзасидан фикрлашиб олишди. Исроил Компартиясининг раҳбарлари Исроил Компартиясининг Исроил ҳукуматининг агрессив сиёсатига қарши, ўз мамлакати меҳнаткашларининг ҳаётий манфаатлари учун, Яқин Шарқда тинчлик учун олиб бораётган кураши тўғрисида сўзлаб беришди.

КПСС ва Исроил Компартиясининг вакиллари Яқин Шарқ можаросини Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг 1967 йил 22 ноябрдаги резолюциясини тўла амалга ошириш асосида сиёсий жиҳатдан бартараф қилиш ва Яқин Шарқда мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун зўр бериб ҳаракат қилишни давом эттиришга тайёр эканликларини билдирдилар.

Ҳар иккала томон Кенгашнинг натижаларига юксак баҳо берди ва коммунистик ҳамда ишчи партиялар Кенгашининг ҳужжатларига мувофиқ, империализмга қарши, халқаро коммунистик ҳаракатни жипслаштириш учун курашнинг асосий халқаро масалалари юзасидан КПСС ва Исроил Компартиясининг қарашлари бир хил эканлигини таъкидлади.

* * *

Шу йил 20 июнда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев Чили Коммунистик партиясининг коммунистик ва ишчи партияларнинг халқаро Кенгашида қатнашган делегациясини қабул қилди. Делегация составი Чили Компартияси Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. Корвалан, Чили Компартияси Марказий Комитети Сиёсий комиссиясининг аъзоси ўртоқ В. Тейтельбойм, Чили Компартияси Марказий Комитети аъзоси ўртоқ Г. Диас ва Чили Компартиясининг газетаси — «Эль сигло» газетасининг бош редактори ўртоқ Р. Роҳаслардан иборат. Суҳбатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари ўртоқ А. П. Кириленко ва КПСС Марказий Комитети секретари ўртоқ Б. Н. Пономарев қатнашдилар.

Чили Компартияси делегацияси Чили халқининг революцион қайта қуриш учун реакция ва империализмга қарши олиб бораётган кураши тўғрисида ҳамда Чили коммунистларининг барча антиимпериалистик ва олигархияга қарши кучларни ишчилар синфи теварагига жипслаштиришга қаратилган фаолияти тўғрисида гапириб берди.

Ўртоқ Л. Корвалан Чили Компартиясининг бўлажак XIV съездига КПСС делегациясини таклиф қилди.

Ўртоқ Л. И. Брежнев Чилидан келган ўртоқларга совет халқининг Совет Иттифоқида коммунистик қурилиш давомида амалга ошираётган вазифалари тўғрисида, КПССнинг фаолияти ва ўз миллий мустақиллиги учун империалистик кучларнинг кирдикорларига қарши тинчлик ва социализм йўлида курашаётган Латин Америкаси халқлари билан қардошларча бирдамлиги тўғрисида гапирди.

Томонлар империализмга қарши курашда жуда катта воқеа сифатида коммунистик ва ишчи партиялар халқаро Кенгашининг иши якунларига юксак баҳо бердилар ва халқаро коммунистик ҳаракатнинг барча асосий проблемалари юзасидан нуқтаи назарлари бир эканлигини қайд қилдилар.

Учрашув самимий, ўртоқларча вазиятда ўтди.

* * *

20 июнда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари ўртоқ М. А. Суслов, КПСС Марказий Комитети секретари ўртоқ Б. Н. Пономарев коммунистик ва ишчи партиялар халқаро Кенгашида қатнашган Колумбия Коммунистик партияси Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Х. Виейр, Марказий Комитет ижроия комитети аъзоси М. Сепед ва Марказий Комитет аъзоси ўртоқ И. Ортегосдан иборат Колумбия компартияси делегацияси билан учрашдилар.

Учрашув вақтида ҳозирги халқаро аҳвол ҳамда халқаро коммунистик ҳаракатга доир проблемалар юзасидан фикрлашиб олинди. Томонлар империализмга қарши курашни кучайтиришда катта воқеа, жаҳон коммунистик ҳаракатини янада жипслаштириш учун курашда янги давр бўлган коммунистик ва ишчи партиялар халқаро Кенгашининг натижаларига юксак баҳо бердилар.

Ўртоқ Л. И. Брежнев колумбиялик ўртоқларни КПССнинг фаолияти билан ҳамда коммунизм қурилишида совет халқининг эришаётган муваффақиятлари билан таништирди. У совет кишиларининг империализмга ва маҳаллий реакцияга қарши тинчлик, демократия ва социал тараққиёт учун курашаётган Латин Америкаси халқлари билан қардошларча бирдамликни мустаҳкамлашга астойдил интилаётганлигини таъкидлаб ўтди.

Ўртоқ Х. Виейр Колумбия коммунистларининг Колумбия халқи манфаатлари учун курашида, мамлакатдаги барча антиимпериалистик кучларни бирлаштириш ишида эришаётган муваффақиятлари тўғрисида гапириб берди.

Учрашув самимий, дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

ЖАҲОН ТИНЧЛИК АССАМБЛЕЯСИ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Ялпи тинчликни мустаҳкамлаш ва жаҳон ракета, ядро уруши хавфини бартараф қилиш учун курашга алоқадор давримизнинг актуал проблемаларини муҳокама қилиш мақсадида Германия Демократик Республикасининг пойтахти—Берлинда тўпланган Жаҳон тинчлик ассамблеяси қатнашчиларини, — кўпгина мамлакатлар ва халқларнинг, оммавий ҳаракатлар, жамоат ташкилотларининг вакилларини сидқидилдан табриклаймиз.

Бизнинг давримизда уруш ва тинчлик проблемаларини ҳал этишда халқлар, уларнинг актив ва биргаликда қиладиган ҳаракатлари ғоят катта роль ўйнайди. Тинчлик тарафдорларининг ва урушга қарши турли ҳаракатлар қатнашчиларининг оммавий тадбирлари империалистик доираларнинг агрессив планларини барбод қилиш учун курашда конкрет ва муҳим натижалар берди. Лекин шундай бўлса ҳам халқаро кескинликни кучайтиришга, қуролланиш пойгасига зўр бериб, шундан фойдаланиб қолишга уринаётган, янги ҳарбий можаролар чиқариш пайида юрган кимсаларни жиловлаб қўймоқ учун ҳали кўп иш қилиниши лозим.

Америка Қўшма Штатларининг ҳукмрон доиралари Париждаги музокараларни бошлашга мажбур бўлган бўлсалар ҳам лекин Американинг Вьетнам халқига қарши агрессияси давом этмоқда. Исроилнинг урушқоқ ҳукмронлари араб давлатларидан босиб олинган территориялардаги қўшинларини олиб чиқиб кетишдан бош тортиб, Яқин Шарқдаги кескинликни кучайтирмоқдалар. Германия Федератив Республикасида милитаризм бош кўтармоқда, нацист ва реваншчи доиралар куч тўпламоқда. Европада коллектив хавфсизликни таъминлаш проблемаси ҳали ҳам ҳал этилгани йўқ. Планетамизнинг жуда катта кучлари ва ресурслари машаққатли қуролланиш пойгасига сарф қилинмоқда.

Фурсатдан фойдаланиб, тинчлик ва озодлик манфаатларини қадрлаётган барча кишилар Совет Иттифоқига батамом таянишлари мумкин, деб уларни ишонтирмоқчимиз. Совет кишилари империализмнинг агрессив кирдикорларига зарба бераётган, ўз суверенитети ва миллий мустақиллигини қарор топдираётган халқларга хайрихоҳдир.

Аввал бўлганидек, ҳозир ҳам совет халқи турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш принципларига амалда риоя қилиниши учун, кескинликни юмшатишга, кенг кўламдаги амалий халқаро ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган чораларнинг амалга оширилиши учун, халқлар тинчлиги ва хавфсизлиги таянчларига қилинадиган ҳар қандай тажовузларга қарши курашмоқда.

Бизнинг мамлакатимиз, халқимиз Америка агрессорларига қарши адолатли кураш олиб бораётган мард Вьетнам халқига ҳар томонлама ёрдам ва мадад бериб келди, бундан кейин ҳам бераверади; БМТ Хавфсизлик Кенгашининг 1967 йил 22 ноябрь резолюцияси талаб қилганидек, Исроил агрессияси оқибатларини тугатиш учун курашаётган араб халқларини қатъиян қўллаб- қувватлайверади. Европада коллектив хавфсизликни таъминлашга муттасил ҳаракат қилаверади. Биз қуролланиш пойгасини, аввало, ядро қуроли билан қуролланиш пойгасини тўхтатишга эришишга ўзимизнинг қаттиқ бел боғлаганлигимизни яна бир марта айтамиз.

Тинчликсевар кучларнинг Берлиндаги учрашуви самарали ва муваффақиятли ишлашини тилаймиз!

Л. БРЕЖНЕВ. А. КОСИГИН.

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 100 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

СОВЕТ МАЙДОНИДАГИ УЙ

I.

Мухбирлар кирмаган уйдан репортаж

БУ УЙ пўлатдан ясалган бўлиб, Совет майдонида, Москванинг худди марказида жойлашган. У ҳар қандай тасодифлардан холи. Унга ёнғин ҳам, табиий офат ҳам таъсир кўрсатолмайди. Махсус пульт олдида инженер кеча-ю кундуз навбатчилик қилиб, приборларнинг кўрсаткичларини ҳамиша кузатиб туради. Уйдаги ҳарорат 18 даража иссиқ, ҳавонинг намлиги 55 процент.

Бу хонага бирор киши ҳам кирмаган. Ҳатто АПН га ҳам истисно бўлмади. Шунинг учун репортажни шу хонага кириши мумкин бўлган ягона киши, олиб боради. Сарв қоматли, оқ сочли аёл эгнига қордек оппоқ халатни кийди, қўлларини обдон ювиб пўлат сандиқдан калитларни олди-да, лифт ёнига келди.

— Бунчалик авайлаб асраётганимиз нима? — деб гап бошлади Александра Соколова. — Бу — авлодлар учун асралаётган нарса. Пўлат уйда Владимир Ильич Лениннинг архиви тўпланган. Булар Ленин мақолаларининг, монографиялари, ҳужжатлари, хатлари, телеграммалари, ёзувларининг асл нусхаси бўлиб, 1923 йилдан буён тўплаб келинмоқда.

Биринчи ҳужжатларни бизга Лениннинг хотини — Надежда Крупская оилавий архивидан олиб берган, кўпгина қўлёзмалар Марказий давлат архивларидан ва айрим кишилардан олинган. Ленин архиви ҳозир ҳам тўлиб бормоқда. Яқинда биз Ленин ҳужжатларининг яна 8 та янги асл нусхасини олдик.

Бу топилмаларнинг қадр-қиммати қанчалик буюк эканлигини ҳамма билади. Лекин мен бизга Ленин қўл ёзмасини бериб, шунинг эвазига пул талаб қилган бирор кишини билмайман.

Ҳозир КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институтининг Давлат партия архивида Владимир Ильичнинг 31 мингга яқин ҳужжати тўпланган. Бу ҳужжатлар сақланаётган уй жуда оддий. У махсус пўлат қутилар билан жиҳозлантирилган. Пўлат қути жовонларида папкалар бор. Ҳар бир қўлёзма алоҳида-алоҳида сақланади. Варақлар орасига папирос қоғозлари қўйилган. Қўлёзма икки варақли папкага, ундан кейин уч варақли папкага, шундан кейин яна бир картон папкага солиниб, пўлат қутига қўйилади.

Ленин архиви жуда пухта ўрганилган ва рўйхат қилиб чиқилган. Ҳар бир ҳужжат маълум бўлиб, махсус каталогга ҳамма нарса, унинг мазмуни, формати, сиёҳнинг ранги, унга қўйилган белгилар, маълумотлар, кимдан олинганлиги, қанчалик сақланганлиги ёзиб қўйилган.

Ҳамма ҳужжатлардан нусха олинган. Илмий ишлар фақат ана шу фотонусхалар бўйича олиб борилади. Асл нусхалар дахлсиз. Мен ҳам Ленин архивига фақат пўлат қутига янги ҳужжат қўйиш ёки бирон-бир ҳужжатни асл нусхасига солиштириш учунгина кираман.

— Бу ерга Ленин хонасига кирар эканман — дейди Соколова, мени ҳеч ифодалаб бўлмайдиган қандайдир бир ажойиб туйғу чулғаб олади. Бу, Ленин меросини сақловчи асосий ходимнинг масъулиятигина эмас. Бу, Лениннинг асл сўзлари, фикрлари, хатлари билан бўладиган муомаладан ҳеч таққослаб бўлмайдиган тўлқинланиш туйғусидир.

II.

Ильич нутқлари

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧНИНГ нутқи граммафон пластинкасига биринчи марта ёзиб олинган кунга яқинда 50 йил тўлди.

— Нутқ 1919 йилда Кремлда, собиқ Митрофаньевск залида, ҳозир тўгарак доира деб аталадиган уйда ёзиб олинган, — деб ҳикоя қилади институтнинг илмий ходими Андрей Петров. Унинг лавозими ҳам худди шундай — «Ленин овозини сақловчи» деб аталади.

— Владимир Ильич бу ёзувга жуда пухта тайёрланган, — деб ҳикоя қилади Петров. — Нутқ 3 минутдан ошмаслиги керак эди. Шунинг учун Лениннинг қўлида хронометр бўлган. Владимир Ильич айтадиган фикрларини белгиланган вақтда айтиб улгурганидан жуда мамнун бўлган эди.

Ўша пайтларда Россияда пластинка қўйиб эшитиш мумкин бўлган граммафонлар жуда оз эди. Шундай бўлса ҳам Ленин граммафонда ёзиб олишга катта аҳамият берарди.

1919 йилдан 1921 йилгача Владимир Ильичнинг 16 нутқини ёзиб олишга муваффақ бўлинди. Лекин шулардан ўн учтаси сақланиб қолган, холос. Учтаси ҳозирча топилмай турибди.

Ўша вақтдаги овозни ёзиб олувчи аппарат жуда оддий бўлган.

—Лениннинг овози жуда ўзгариб кетганми?

— Ҳа, Ильич овозининг тембри бир оз ўзгарган. Лениннинг овозини кўп эшитган одамлар, Владимир Ильич овозининг тембри пластинкага ёзиб олингандан кўра тиниқроқ эди, дейишади.

Ҳозирга қадар Давлат партия архивининг кинофотосекциясида Ленин нутқининг мис матрицалари сақланмоқда. Жуда кўп нусха олинганидан улар деярли яроқсиз ҳолга келиб қолган. Матрицадаги ёриқлар, синган жойлар улардан пластинка ясаш имконини бермайди. Биз уларни ёдгорлик тариқасида сақламоқдамиз.

— Лениннинг овозини узоқ сақлаш мумкинми?

— Амалий жиҳатдан олганда, абадий сақлаб қолиш мумкин. Ҳамма нутқлар магнит плёнкасига қайта ёзиб олинган. Оригиналлар махсус шароитда сақланади.

Ленин нутқлари СССР да жуда катта нусхада нашр этилган.

Овозни ёзиш илмий-текшириш институти мавжуд оргиналларни реставрация қилиш юзасидан жуда нозик ишларни бажарди. Институт ходимлари ёзувларни ташқи овозлардан максимал даражада тозалашни асосий мақсад қилиб қўйганлар. Янги матрицалар яратилди. Бирин-кетин изчиллик билан қайта ёзиш методини қўлланишга муваффақ бўлинди. Бунинг ёрдамида ҳар бир янги ёзув тобора тиниқ чиқа бошлади.

Олимларимиз ёзувларни Владимир Ильич овозининг табиий тембрига яқинлаштириш устида кўп йиллар давомида уриниб келдилар. Ҳозирги замон аппаратураси бунга эришиш имконини берди. Юқори малакали комиссия ҳар бир ёзувни диққат билан тинглади, овози энг яхши бўлган нусхаларнигина танлаб олди. Комиссия аъзолари Владимир Ильични яхши билган, унинг нутқларини кўп марта эшитган, унга хос бўлган интонацияларни эслаб қолган кишилардир. Улар «ҳозирги ёзувлар Ильичнинг жонли овозига энг яқин», демоқдалар.

III.

Узоқ умр йиллари

ЛЕНИННИНГ ҳар бир ҳужжати бир неча нусхададир. Лекин бу нусхаларни кўчиришдан олдин оригинал янгиланади. Бу иш билан махсус реставрация лабораторияси шуғулланади.

— Бизнинг лабораториямиз Марксизм-ленинизм институти ҳузурида бундан 28 йил муқаддам ташкил этилган, — дейди лаборатория мудири Надежда Анисимова. — Институтга йўлланган ҳамма ҳужжатлар биздан ўтади. Уларнинг баъзи-бирлари ҳар жиҳатдан реставрация қилинади, яъни дизенфекция қилинади, қайта тикланади ва консервация қилинади. Бошқалари эса, баъзи операциялардан ўтказилади, холос. Ҳужжатларни реставрация қилишдан олдин синчиклаб экспертиза қилинади ҳамда бу ҳужжат қандай аҳволда келганлиги, қоғознинг структураси, текстнинг состави қандай эканлиги ҳақидаги маълумотлар ёзилади. Бу батафсил ёзувлар кейинги авлодларимиз учун шу ажойиб ҳужжатларни сақлаб қолишга ёрдам беради.

Ленин сатрлари ёзилган қоғоз бетларининг сирини билиш осон иш эмас экан. Анализлар қандай мураккаб бўлмасин, ҳужжат ҳар қандай шароитда ҳам анализдан кейин бирор жойи зарарланмаслиги керак. Реставратор жуда тажрибали кимёгар бўлиб, қоғознинг технологик составини текшириши — у қайси компонентлардан тайёрланганлигини, сиёҳнинг кимёвий таркибини аниқлаши ва шундан кейингина ҳужжатни ўзига хос равишда жонлантириши керак.

Рус фабрикалари томонидан чиқарилган эски қоғоз ҳозирги қоғозга деярли сира ўхшамайди. Шунинг учун лабораторияда ўша илгариги вақтда ишлаб чиқарилган қоғозларнинг рецептига деярли тўғри келадиган қоғоз массаси намунасини яратиш керак бўлади. Бу ишда ҳозирги кимёвий моддалар сифат ва хусусиятлари жиҳатидан анча яхши бўлса ҳам, уларни қўлланиб бўлмайди. Шунинг учун реставратор кимёгарлар бундан ярим аср илгариги ҳатто ундан ҳам кўп вақт илгариги органик моддаларни қўлланадилар.

Лабораториямиз барпо этилганидан буён, — деб давом этади сўзини Надежда Анисимова, — Ленин ҳужжатларининг асосий қисми тартибга келтириб бўлинди. Биз айрим шахслардан унча яхши сақланмаган материалларни тез-тез олиб турамиз. Одатдагидек, бу ҳужжатларнинг устида таркиби номаълум елим билан ёпиштирилган кўпгина бошқа нарсалар бўлиб, уларни олиб ташлаш ва реставрация қилиш натижасида қоғоз яроқсиз аҳволга келиб қолади.

Яқинда мен Лениннинг асл нусхадаги ёзуви устида ишладим. Бу хат Лениннинг сиёҳи билан ёзилган бўлиб, бу сиёҳ ҳозирга қадар бирмунча яхши сақланган. Хат жуда дағал ва қаттиқ картонга ёпиштирилган бўлиб, ойна остига қўйилган ва колейкор рамкага солиб қўйилган. Хатни рамкадан чиқариб,картондан олиш керак эди. Узоқ вақт шундай ҳолатда турганлигидан елим қоғознинг рангини ўзгартириб юборган. Қоғоз сарғайиб мўрт бўлиб қолган. Картон қаттиқ пўстлоққа ўхшаб кетган. Мана шу ерга келганда жуда мураккаб аҳволга дуч келиб қолдик. Гап шундаки, сиёҳ намдан тарқалиб кетган, картонни эса намламасдан туриб, олиб бўлмайди. Хатни картондан бўлак-бўлак қилиб олишга, кейин эса, текстни махсус эритма билан мустаҳкамлаб бўлингач, аввалги шаклига келтиришга тўғри келди. Кейин ҳужжатни реставрация қилиш учун ёпиштирилган жойлари мустаҳкамланди дизенфекция қилинди, ювилди ва пресс остида текисланди. Ҳозир бу ҳужжат яхши аҳволда сақланмоқда ва, шак-шубҳасиз, узоқ йиллар яшайди.

АПН.

МИРЗАЧЎЛДА ЯНГИ ТЕХНИКА

Мирзачўл ерларини комплекс ўзлаштириш учун кенг ҳажмда ишлар олиб борилятпи, Мамлакатимиз машинасозлари ҳам бу курашга катта ҳисса қўшишяпти. Ҳозир Мирзачўлда антиқа бир конвейер синовдан ўтказилмоқда. Каналларни бетонлашда жуда қўл келадиган ўзиюрар конвейерни Брянск машинасозлари тайёрлашган. Бу конвейер бир кунда 250 метр узунликдаги каналнн бетонлаб бермоқда.

Синовдан ўтаётган ўзиюрар конвейернинг қудратли қўллари ёрдамида бетонланган канал 3 метр чуқурликдан ҳам намликни ўтказмайди. Бу эса сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш имконини беради. Ўзига хос бу «комбайн»нинг бошқа бир афзаллиги шундаки, шу вақтгача канал бетига бетон ётқизиш билан банд бўлган 120 ишчидан бошқа участкада фойдаланиш мумкин. Эндиликда шунча ишчининг вазифасини 6 машинистнинг ўзи бажараверади.

Конвейер уч машинадан ташкил топган. Биринчи машина ер кавлагич-экскаватор вазифасини бажариб канал юзини текислайди ва тупроғини ташқарига чиқариб ташлайди. Ундан кейин бетон ётқизгич ҳаракатланади. Қоришмани канал бетига қоплайди ва текислаб беради. Бошқа бир механизм бетонни тезда қотириш ва силлиқлаш вазифасини адо этади. Битум эмульцияси суртади ҳамда лак билан бўяйди.

Шундай қилиб, каналга 6—15 сантиметр қалинликда бетон қопланади. Бу усул йилига 36 минг сўм тежам беришнинг ўзи янги техниканинг хосиятини ифодалаб турибди.

Брянск машинасозлари тайёрлаган ўзиюрар конвейер Мирзачўлда ташкил топган «Пахтакор» совхози далаларида синовдан ўтказиляпти.

РАСМИЙ АХБОРОТ

ТАЙЁРГАРЛИК ПУХТА БЎЛСИН

Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигининг май ойидаги коллегия йиғилишида Наманган область маҳаллий саноат бошқармаси корхоналарида планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига кўчишга тайёргарликнинг бориши муҳокама қилинди, Наманганликлар бу соҳада муайян ютуқларни қўлга киритдилар. Ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, рентабеллик 14,1 процентни, моддий рағбатлантириш фонди 27 минг сўмни, социал маданий тадбирлар ҳамда уй-жой қурилиши фонди 11,8 минг сўмни, ишлаб чиқаришни ривожлантириш фонди 1,3 минг сўмни ташкил қилади.

Янгича системада ишлашга кўчиш учун яна бир қатор масалаларни ҳал этиш зарур. Коллегия йиғилиши планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига кўчиш учун зарур бўлган муҳим тадбирларни ишлаб чиқди.

ҚАРОР ВА ИЖРО

Министрликнинг халқ бадиий ҳунармандчилиги Бош бошқармасига қарашли корхоналарда ишлаб чиқариш маданиятини кўтариш бўйича оммавий кўрик ўтказиш юзасидан илгари қабул қилинган коллегия қарорининг бажарилиши муҳокама қилинди. Коллегия йиғилишида Тошкент музика асбоблари, Бухоро зардўзлик, Тошкент совға буюмлари фабрикаларида меҳнатни ташкил этиш, мураккаб иш жараёнларини автоматлаш, механизациялаш, янги серунум ускуналар ўрнатиш, ишчиларга яхши маданий-маиший шароитлар яратиб беришга қаратилган тадбирлар амалга оширилаётганлиги таъкидланди.

Бу йиғилишда маҳаллий саноат корхоналарида ана шу соҳадаги ишларни яна ҳам кучайтиришга қаратилган тадбирлар ишлаб чиқилди. Халқ бадиий ҳунармандчилиги Бош бошқармаси корхоналарида ишлаб чиқариш маданиятини оширишда ҳам жиддий камчиликлар борлиги қаттиқ танқид қилинди. Тошкент, Наманган, Андижон, Шаҳрисабз бадиий буюмлар фабрикаларида ишлаб чиқаришни ривожлантириш, ишлаб чиқариш маданиятини юксалтириш учун ҳали жуда кўп ишлар қилиниши лозим.

МЕҲНАТНИ НОРМАЛАШГА ЭЪТИБОР

Хоразм область маҳаллий саноат корхоналарида меҳнатни ташкил этиш ва нормалашга қаратилган бир қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Министрликнинг яқинда бўлиб ўтган коллегия йиғилишида хоразмликларнинг шу соҳадаги ютуқ ва камчиликлари кўрсатиб ўтилди, меҳнатни нормалашни яхшилашга эътиборни кучайтиришга қаратилган чора-тадбирлар белгиланди.

Коллегия қатнашчилари шуни таъкидладиларки, область корхоналарида техникавий жиҳатдан асосланган нормаларни ишлаб чиқаришга жорий этишга дуруст эътибор қилинмаяпти. Иш ҳақи фондидан маблағларни тўғри сарфлаш, меҳнатга ҳақ тўлашнинг мукофотлаш системаларини жорий этишда жиддий камчиликлар бор. Областдаги 9 район ва шаҳар саноат комбинатидан учтасида меҳнат унумдорлиги иш ҳақининг ўртача ўсишидан орқада қолмоқда.

Шундай камчиликларни бартараф этиш учун иш вақтидан самарали фойдаланиш, ишчилар малакасини ошириш, техникавий жиҳатдан асосланган пухта нормаларни кенгроқ жорий қилиш керак. Коллегия йиғилиши қатнашчилари шу масала юзасидан қарор қабул қилдилар.

ИККИНЧИ ҚВАРТАЛ ПЛАНИ — МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

ТОШ ЙЎНУВЧИЛАР ТУҲФАСИ

Тошкент мармар заводининг кекса ишчиси Қўчқор ака Расулов Навоий номли театр биноси бунёдкорларидан биридир. У умрининг 25 йилини тош йўниш, унга жило бахш этишдек хайрли ишга бағишлади. Қўчқор ака шу кунларда июль ойи ҳисобига ишлаяпти. Унинг шогирдлари С. Усмонов, С. Сайдалимов каби илғор ишчилар ҳам ҳалол меҳнатлари билан эътибор топишди.

О. ТУХТАНАЗАРОВ.

1971 ЙИЛ ҲИСОБИГА

«Беш йилликнинг тўртинчи йилида эркаклар учун 466 мингта, болаларга 327 мингта костюм, аёлларга 255 мингта жакет, мактаб ўқувчиларига 196 мингта форма ишлаб чиқарамиз». Тошкентдаги «Юлдуз» фирмаси тикувчиларининг бу йилги аҳди ана шундай. Фирма коллективи беш ойлик ишлаб чиқариш планини муддатидан 8 кун илгари бажарди.

О. ШОДМОНАЛИЕВ.

Саттор Раззоқов Тошкентдаги 1-пойафзал фабрикаси 2-цехининг илғор ишчиларидан бири ҳисобланади. У меҳнатсеварлиги билан коллектив ўртасида донғ таратган. Илғор ишчи кунлик топшириқларини ошириб бажариш билан ҳаммага ўрнак бўлмоқда. Суратда: С. Раззоқов.

А. Тўраев фотоси.

ЯНА БИР МЕҲМОНХОНА

САМАРҚАНД. («Совет Ўзбекистони» мухбири). Шаҳарнинг Боғишамол томонида, Октябрь ва Карл Маркс кўчалари бурчагида беш қаватли кўркам бино қад кўтарди. Марказий универмаг рўпарасида қурилиб фойдаланишга топширилган бу бино Самарқанднинг тўртинчи меҳмонхонасидир. Юбилей объектларидан бири ҳисобланган меҳмонхонага «Боғишамол» номи берилди.

Янги меҳмонхона 240 ўринли. Хоналарга замонавий мебеллар, телефон, радио точкалари ўрнатилган. Ҳар бир қаватдаги фоеда телевизор, кундалик газета-журналларнинг янги сонлари, юмшоқ кресло ва стуллар қўйилган. Маиший хизмат бурчаги, клуб, сартарошхона, алоқа бўлими, ресторан, душхона ва лифт меҳмонлар хизматида.

Л. ЭРГАШЕВ.

Пойтахт журналистлари учун матбуот конференцияси

20 июнда Тошкент журналистлари, марказий матбуот органлари, радио ва телевидение мухбирлари учун матбуот конференцияси ўтказилди.

Ўзбекистон ССР Госпланининг Раиси С. К. Зиёдуллаев хўжалик ислоҳотининг бориши ҳақида ва республика илмий—ишлаб чиқариш иқтисодий конференциясининг берган тавсиялари тўғрисида гапирди.

Ўзбекистон ССР савдо министри Ғ. Ғ. Юсупов ва «Ўзбекбирлашув» правлениесининг раиси М. Ҳ. Ҳасанов журналистларни республика шаҳарларида янги сабзавот ва мева сотиш қандай уюштирилганлиги билан, аҳолини саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш масалалари билан таништирди.

(ЎзТАГ).

Суратда: Андижондаги ирригация машинасозлик заводининг илғор ишчилари (чапдан) Е. Литвинов, В. Почевалов, Т. Каримов, М. Леркин, В. Кацуба ўртоқларни кўриб турибсиз. Улар ўзаро мусобақада пешқадамлик қилиб, смена топшириқларини ортиғи билан адо этмоқдалар.

А. Тўраев фотоси.

РЕПОРТАЖ

ВОДИЙ САЙҚАЛИ

КАТТА АНДИЖОН КАНАЛИНИНГ БИРИНЧИ НАВБАТИ ИШГА ТУШДИ

Қуёш сепини ёйганда катта Андижон канали трассасига етиб бордик. Ўтган йилнинг ёзида келганимизда бу ерлар яп-яйдоқ дашт эди. Жазирама иссиқда куйиб-пишиб ишлаётган одамлар, ҳайбатли экскаваторлар, бульдозерлар, кранлардан бошқа ҳеч нарса кўрмагандик.

Энди эса заҳматкаш инсон ақл бовар қилмайдиган ажойиб иншоотларни қуриб қўйибди. Тўғрироғи, катта Фарғона каналининг йўлдоши бўлмиш катта Андижон каналининг биринчи навбати битибди. Водийдаги уч область — Наманган, Андижон ва Фарғонани оралаб ўтадиган 110 километрли каналдан ўйноқлаб сув оқяпти. Ундан секундига 35 кубометр сув ўтиб турибди.

Ҳамроҳимиз Андижон гидроиншоотлар қурилиши трестининг бошлиғи Боту Дадамирзаевич Шайховнинг ҳам, бош инженер Николай Петрович Шевченко ва марказий қурилиш лабораториясининг бошлиғи Насимахон Жалилованинг ҳам чеҳраси очиқ, қувончи чексиз. Улар бизни сув тақсимловчи бош тўғонга бошлаб бордилар. Боту Дадамирзаевич йўл-йўлакай қурилишда қатнашган одамлар, ташкилотлар ҳақида ҳикоя қилиб берди. Унинг айтишича, ҳаётбахш каналнинг биринчи навбатини қуришда республика Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлигига қарашли Андижон, Наманган, Фарғона область автотрестлари, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигига қарашли қурилиш-монтаж бошқармалари,«Андижангидрострой» бошқармаси, Алоқа министрлигига қарашли Андижон алоқа қурилиш-монтаж бошқармаси, «Ўзэлектрострой» трестига қарашли Андижон 1-механизациялашган кўчма колонна каби қанчадан-қанча қурилиш ташкилотларининг хизматлари катта. Лойиҳачилар, колхоз ва совхозларнинг ёрдамлари ҳам мақтовга лойиқдир.

Мана, сув тақсимлаш иншооти олдидамиз. У Катта Фарғона каналидан сув олиб, янги канал ўзанига қуймоқда. Бош тўғондан ўтган сув каналнинг йигирма бир километрли тезоқар қисми орқали Чинобод дюкери томон шошади. Каналнинг тезоқар қисми тўла бетонлаштирилган.

Йўлда каналга қурилган йирик-йирик иншоотларга дуч келамиз. Каналнинг Андижон ва Наманган қисмида 140 та ҳар хил катта-кичик иншоотлар қурилибди. 19 та кўприкдан машиналар гувиллаб ўтиб турибди. Бу ишларни бажаришга 19 миллион сўм маблағ сарфланган. Ҳамроҳимиз Боту Дадамирзаевич канал қурилишида жонбозлик кўрсатиб ишлаган кишиларнинг номларини ҳурмат билан тилга олди. Экскаваторчи Михаил Шипунов, дурадгор Мамасодиқ Арслонов, шофёр Юнус Қосимов, прораб Ниёз Ҳамроқулов каби бунёдкорлар ташаббус кўрсатиб ишладилар. Пайвандлаш ишларини бажаришда Абдуваҳоб Йўлчиевнинг салмоқли ҳиссаси бор.

Темир-бетон кўприклар, новлардан ўтиб, каналнинг сувини Қорадарё тагидан ўтказиб юбораётган мураккаб гидротехника иншооти — Чинобод дюкерига келдик. Бунақа йирик иншоот республикада биринчи қурилди. Иш ҳажмининг катталиги жиҳатидан трассада биринчи ўринда турувчи олти «кўзли» бу оригинал дюкерни қуриш учун 2 миллион кубометрдан зиёд тупроқ ишлари бажарилди. 20 минг кубометрга яқин бетон ва темир-бетон ётқизилди. 800 тонна арматура ишлатилди.

Улкан иншоотни қуришда Ҳурсанд Собиров раҳбарлигидаги 3-механизациялашган кўчма колонна коллективи ибрат кўрсатиб ишлади. Иш бошида Ўлмас Мақсудов каби тажрибали инженерлар турищди.

Канал қурилишида ишлаётган кишиларнинг ҳаммаси ишнинг муҳимлигини, бутун водий деҳқонлари кўз тикиб турганлигини яхши ҳис этадилар. Шунинг учун улар бир ёқадан бош чиқариб астойдил ишламоқдалар.

Учинчи механизациялашган кўчма колонна бошлиғи Ҳурсанд Собиров билан суҳбатлашиб қолдик.

— Канал қурилишида Катта Фарғона каналининг афсонавий қаҳрамони Дўнон полвон каби донг таратган кишилар борми?

Колонна бошлиғи мийиғида кулди, сўнг оҳиста гап бошлади.

— Канадчиларнинг ҳаммаси Дўнон полвондан кам эмас. Иссиқ уйи, оиласи, бола-чақасидан, узоқда,—вагон уйларда йиллаб яшаб ишлашнинг ўзи қаҳрамонлик эмасми! Нуъмонжон Ўринбоев Балиқчи районидаги Қўштепасарой қишлоғидан келган, У оддий бетончи бўлиб ишга кирди. Канал қурилишида жонбозлик кўрсатиб ишлади. Зеҳни ўткир йигит тез орада малакали бетончи бўлиб етишди. Сўнг уни бетончилар бригадасига бошлиқ қилиб қўйдик.

Нуъмонжон бригадирликни ҳам эплаб кетди. Кўп ўтмай унинг бригадаси илғорлар қаторига ўтиб олди. Кунлик нормани 130-140 процентга етказиб бажариб, колоннамиз коллективининг ҳурматига сазовор бўлди.

Канал қурилишидаги бетон ишлари енгиллашгач, Нуъмонжон ғишт терувчилик касбини ёқтириб қолди. Жон куйдириб ишлаб қўшимча касбни ҳам тездаёқ эгаллаб олди. У ҳозир ғишт терувчилар бригадасининг бошлиғи. Каналчилар учун турар-жой биноларини қуряпти...

Катта Андижон каналининг Фарғона участкасида ҳам ажойиб бетончилар, дурадгорлар, пайвандчилар, экскаваторчилар, тракторчилар ва бошқаларни учратасиз. Ҳар бирининг қалбида каналнинг иккинчи навбатини шу йилнинг охиригача битказиб, доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига муносиб совға тайёрлаш ҳисси жўш уряпти.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони»нинг Андижон область мухбири.

Ёзувчилар пахта далаларида

ҲАЁТ ҚУЧОҒИДА

Шу кунларда республика нима билан яшаётганини билиш, кўзимиз билан кўриш мақсадида икки водийни айланиб чиқдик. Самолётда водийлар, воҳалар, қумликлар устидан учдик, машинада шаҳар ва қишлоқ кездик, пиёда далама-дала, конма-кон юрдик, юракка яқин кишилар, қадрдонлар билан учрашдик, гаплашдик, баъзи жойда шеърхонлик қилдик, айрим ерларда баҳслашдик, кўпгина раҳбар ходимларнинг фикрларини эшитиб, талай жонкуярларнинг мусоҳабасини тингладик. Шундай қилиб республикамиз нима билан яшаётгани ҳақида озми-кўпми тасаввур тўпладик-да, таассуротларимизни ҳурматли газетхонлар билан баҳам кўриш ниятида қоғозга туширдик.

* * *

Тошкентда ҳавонинг қовоғи солиқ эди. Тунда ёққан ёмғир эндигина тинган, аммо ҳаво очилиб кетолмай, яна ёғмоқчидай пайт пойлаб турарди. Ёғин йўлларни ҳам «безиллатиб» қўйган, қатнов қийинлашган. Самолётлар ҳам ҳавонинг қовоғига қараб учарди. Биз «АН—24» да тўрт улфат Самарқанд томон йўл олдик. Самолётимиз аста кўтарилиб, қалдирғочдай қанот ёзганича шошилмай учиб борарди.

Чирчиқ симобдай ёйилиб, кўллаб кетибди. Сирдарё эса бўтана бўлиб қирғоқларигача лиммо-лим оқмоқда. Ҳар икки дарёнинг суви тобора кўпайиб бораётгандай кўринади. Сирдарёда тошқин бўлмаса бас. Унинг тошқини ёмон. Қирғоқларда одамлар, механизмлар ғимирлаяпти. Тошқин ҳавфига қарши тўсиқлар қуриляпти.

Экинзор ерлар ҳам ўзгача. Тепадан қараган кишига далалар доминонинг тошларидай бўлиб кўринади. Карталарнинг баъзилари сариқ, баъзилари гул босилган читдай. Узун ўқловлар, узун оқиш ленталар кўринади. Булар каналлар, ариқлар бўлиб, ҳаммасида лойқа сув жимиллайди. Чўлда ҳам сув сероб. Онда-сонда дўппидай, қозондай катта-кичик кўллар қуёшда товланади. Ана, кенг ёйилиб гўё сумалак оқяпти. Бу — Зарафшон.

* * *

Самарқандга қўндик. Шаҳарда қаерга бормайлик, ким билан учрашиб, ким билан гаплашмайлик, улкан тўйга ҳозирлик нафаси сезилиб турарди. Институтларда, университетда, умуман Самарқанднинг маданият оламида ўз халқининг босиб ўтган йўлини ўрганиш, унинг маданий меросини авайлаб сақлаш иштиёқи зўр. Самарқанд адабиётшуносларининг бир иши бизга айниқса маъқул тушди. Улар «Самарқанд — олимлар ва шоирлар шаҳри» деган икки китоб яратяптилар.

Алишер Навоий номидаги Самарқанд Давлат университетида биз яна янги яхши адабий ҳаракатни кўрдик. Самарқандлик ёш адабиётчилар «Шалола» клуби очишибди. Дастлаб клубга ҳаваскор шоирлар қатнар эканлар. Кейинча клуб саҳнасида шингил ҳикоялар ҳам пайдо бўлибди-да, клубда шеър ва ҳикоя мусобақаси бошланибди. Бора-бора клубга бошқа янги жанрлар ҳам кириб келибди.

Самарқанддаги учрашувларимизнинг бири театр жамоатчилиги билан бўлиб ўтди. Маълумки, Ҳамид Олимжон номидаги театр қирқ йил ичида кўп иш қилиб, бой тажриба тўплаган ижодий ўчоқ ҳисобланади. Унинг саҳнасида жуда кўп яхши спектакллар кўрганмиз. Умуман, Самарқанд драма театри катта ижодий ишлар қилишга қодир. Аммо, тўрт йилдирки, бу коллектив биносиз, жойсиз. Бу ҳол театр ижодий коллективининг кенг қанот ёзиб, юксак парвоз қилишига монелик қилмайдими? Бинонинг лойиҳаси ҳамон лойиҳалигича турибди.

Самарқанддан Бухорога машинада йўл олдик. Ёғингарчиликдан асфальт йўл ўйдим-чуқур бўлиб кетган ва йўл қурувчилар ҳали уни ямаб улгурмаганлар.

Тепадан қараганимизда кесак остида етгандай кўринган ғўзаларнинг кўкмак қаторларини кўриб боряпмиз. Самарқанддан Каттақўрғонгача йўлнинг икки бетидаги пахтазордан кўз узмадик. Ғўзалар уз намига чиққани учун текис ва хатосиз эди. Деҳқоннинг иши тиқилинч. Бир томонда кечикиб қолган пилла қурти шоширмоқда, иккинчи томондан тез етилган беда ўроғи шитобига оляпти. Деҳқоннинг бир иши икки-уч ҳисса кўпайиб, уни ҳар томонга югуртириб қуйган долзарб палла.

— Қўлимиз қўлимизга тегмай қолди, аммо эсанкирагинимиз йўқ, — дейди Раҳима опа Исломова. — Айни экиш вақтида ёмғир ёғиб, бўрон ҳайқириб, дўл қуйилиб, сел келиб турди. Табиат кўзимизни очирмади. Бутун кучни тўплаб, техникани ростлаб пайт пойладикда қулай фурсат келгач, ҳужумга ўтдик.

Крупская номли бу колхоз Каттақўрғонда биринчи бўлиб чигитни етти кунда экиб бўлди. Утган йили 13 кунда экилган. Шундай бўлса ҳам ўтган йилдагидан чигит ўн бир кун кеч экилди. Бу ҳазилакам тафовут эмас. Пахтачиликда ўн бир кун жуда катта муҳлат. Бу ўн бир кун баҳорги ишни ёзга, ёз ишини кузга, кузникини қишга чўзиб, ҳамма меҳнатни пучга чиқариши ҳам мумкин. Шунинг учун Раҳима опа бу йил деҳқончиликда бутунлай янги усул қўллади. Бригада, звено чегараларини бузиб, уларнинг манфаатларидан вақтинча кечиб бўлса ҳам, колхозда учта зарбдор отряд тузиб баҳор ишини конвейерга солди. Ҳамма кўрпа-тўшаги билан дала шийпонига чиқди. Биринчи отряд етилишига қараб ер ҳайдади, иккинчи отряд пешма-пеш молалаб борди, учинчи отряд эса, унинг орқасидан чигит экди. Отрядлар уч сменалаб ишлади. Етти кеча-ю етти кундуз деганда бутун колхоз чигит экиб бўлди. Шундай бўлсада, ғўзаларнинг ривожи паст эди.

— Ўтган йилга етиб оламиз, — деди Раҳима опа.

— Қандай қилиб?

— Бундай шароитда ғўзани тез ҳаракатга соладиган уч нарса керак, — деди Раҳима опа. — Аввало ҳамма ердаги ғўзаларни кўндалангига қирқамиз. Бу — ғўза оралиғига қуёш нури ёйилиб тушиб туриши учун керак. Иккинчидан, дастлабки чопиқданоқ эгатларга гўнг ва азот соляпмиз. Негаки, ёғинчилик кўп бўлгач, ернинг азот моддаси пастга тушиб кетди. Учинчиси — илдиз қирқар қуртлардан бу йил холисмиз, аммо қатқалоқ—бу йилги ғўзанинг ашаддий душманидир. Шунинг учун қатқалоққа қарши курашувчи махсус отряд тузиб қўйдик. Сих моладан тортиб, юмшаткич дориларгача барча керакли нарсаларни уларни ихтиёрига бердик. Қаерда қатқалоқ пайдо бўлса отряд машина-техникаси билан ўша жойда, дарҳол, ишга киришади ва ғўза илдизини ҳимоя қилади. Илдизи бениллат ва бетўсиқ бўлса—ғўза тез, бақувват ўсади.

Раҳима опанинг айтишича, мана шу уч шарт бажарилган жойда ғўза кечикмайди, балки, яхши боқилган пилла қуртига ўхшаб тез етилади.

—Бу йил ҳам сентябрда теримга тушиб, пахтачилик йилини яхши якунлаймиз! — деди опа қатъий ишонч билан.

Колхоз агрономлари ҳам, механизаторлари ҳам опанинг гапини тасдиқладилар.

Демак, бутун колхоз шу режа билан яшамоқда ва ишламоқда. Дала айлачганда бунга амин бўлдик. Ғўза парваришида ҳам экиш давридаги конвейер усули иш беряпти. Механизаторлар ғўзани кўндалангига қирқяпти, яганачилар саралаяпти, транспортчилар далага гўнг, ўғит ташияпти, ўғитловчилар ҳам енг шимариб турибди.

Одамлар бу йилги вазиятни яхши биладилар, бинобарин, деҳқоннинг масъулияти ошганини сезадилар. Даладаги уюшқоқлик, жонкуярлик ва шижоатдан кўриниб турибдики, колхозчилар ўз мақсадларига албатта эришадилар.

Худди шундай ишчан вазиятни Навоий районидаги «Зарафшон» хўжалиги даласида ҳам кўриб қувондик. Бухоро областининг Шофиркон районидалаларида ҳам жадаллик, жонкуярлик яққол сезилиб турибди.

* * *

Бир вақтлар, Бухорони дарахтсиз шаҳар дейишарди. Дарахт йўқ эмас, бор эдию, лекин жуда оз эди. Аҳолига мешкопда сув ташиб, чойдишда ўлчаб берилларди. Дарахтга сув қайда дейсиз. Шунинг учун шаҳар бедарахт эди. Яқин-яқинларда ҳам Бухоро жазирамада қовжираб ётарди. Бу сафар биз ўзгача Бухорони кўрдик. У серсув водий шаҳарларининг ҳеч биридан қолишмайди! Илгариги Бухоронинг кўрки — Чор чинор эди. Ҳозир бир боғнинг ўзига икки минг чинор, икки минг эман дарахти экилибди. Шаҳар ичида ўрмон! Кўчаларнинг икки юзида дарахт, ҳар жой-ҳар жойида дарахтзор майдон, ариқлар, каналларнинг бўйи сайилгоҳ. Шаҳар ёшлара катта кўл қилиб олишибди. Унинг ўз «кемачилиги», спорт иншоотлари, ўз истироҳат, зироатхоналари бор, атрофи боғ. Унда Қуванинг анори, Қўқоннинг узуми, Марғилоннинг лўччаги, Хоразмнинг гужуми, борингки, республиканинг ҳамма жойидан келтирилган кўчат кўкаряпти. Хонлик Бухоросининг ҳар кўчасида бир дарвоза бўлган, эндиги Бухоронинг ҳар муйилишида биттадан боғ пайдо бўлибди.

Кечки пайтларда, дам олиш кунларида катта-кичик шу боғларга келади. Спорт ўйинлари, эстрадалар йўқ, холос. Шунча ишни қилган бухороликлар буни ҳам қила олади.

Эски шаҳар реконструкцияси ҳам анча дид билан қилиняпти. Масалан, Лабиҳовуз жуда яхши, чиройлиқ сайилгоҳ қилинибди. Ҳовуз лабидаги нақшдор айвонли чойхоналар, унинг гилам тўшалган ихчам ёғоч каравотлари атрофдаги ёдгорликлар нақшига қўшилиб кетибди, иқлимга мос ресторан ҳам ўз ўрнига тушибди. Ҳар қандай одам кўрса ҳавас қилади.

Бу жиҳатдан чўлдаги янги шаҳардан ибрат олса бўлади. Навоий шаҳри—келажак меъморчилик дарсози бўлса, Зарафшон шаҳри унинг дебочаси бўлибди. Чўлда шундай шаҳарлар бўлишининг ўзи мўъжиза!

Навоий ҳам гўзал, ҳам иқлимга мос, ҳам яшашга қулай қилиб қурилган замонавий уйлари билан, равон, яшил кўчалари, майдончалари билан, оддий ва очиқ чеҳра меъморчилик санъати билан қаёқдан қарасангиз ҳам одамга кулиб турибди. Бу ердагидек стадион кекса Самарқандда ҳам йўқ. Навоийнинг сув станциясидака спорт иншоотини қадимий Бухоро тушида ҳам кўргани йўқ. Учқудуқ чўлида ишчиларга қурилган стационар биносига тошкентликнинг ҳам ҳаваси келади. Меҳмонхоналарининг серҳижоз, озодалигини айтмайсизми!

Биз Учқудуққа қизил қумликлар томонидан «чўл қуши» деб аталмиш кичкина самолётда бордик. «Ли»нинг укаси мисол учар автомобиль Қизил қумлар устидан гўё терак бўйи баландда қанот қоқмай, унча гувилламай аста сузиб боради. Ҳа, демай Томди яйловларида пайдо бўлдик. Оғир қишдан бир амаллаб қутулиб қолган она қўйлар баҳорги қўзичоқларини етаклаб ўтлаб юришибди.

—Қишда бу қўйларни самолётда боққанмиз,—дейди область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Бозоров. — Ҳамма йўллар қор остида эди. Қўйчивонларни вертолётга миндириб қўйдик. Ем-хашакни осмондан ташлаб чорва боқдик. Бўлмаса чорва қирилиб кетарди.

Хайриятки, чорва унча катта зарар кўрмаади. Яйловларни тўлдириб ўтлаётган қўй-қўзилардан маълумки, қишдаги йўқотиш баҳорда тўлатиб олинибди. Энди буёғига эҳтиёт бўлсак бас. Яйловларда қўйларга қишга чидамли қўйхоналар бўлмаса, ёзда қишлик тўла ғамланмаса яна «аттанг» деб қолиш ҳеч гап эмас. Бу йилги сабоқ бизни ҳамиша жанговар ҳолатда тутмоғи керак.

Конлар республикасини айланиб юриб олтин топарлар ва олтин кавлаётганлар корхонасини кўрдик. Қудратли агрегатлар ер остидан майдалаб олаётган оппоқ тошлардаги сарғиш қизғиш чизиқларни, ҳолларни кўрсатиб:

— Мана шу олтин бўлади, — деди инженерлардан бири.

Тошдан олтин ажратиб оладиган улкан завод сув келса нишга тушадиган бўлиб турган экан. Яқинда бу ерга — Амударёнинг суви бутун Қизилқум саҳроси орқали қувурдан оқиб келди. Совет Иттифоқида энг катта сув йўли ҳисобланган бу иншоот 11 насос станцияси орқали 230 километр йўл босиб келиб, Зарафшон шаҳрини кўкаламзор қилиб, унинг Мурунтовдаги олтинларини ювишга киришди. Бу ҳам бир мўъжиза!

Учқудуқ чўлида ёпиқ гулзор ва мевазорни кўрдик. Ойнаванд уй ичидаги бу боғда помидор қизариб, бодринг яшнаб етибди. Унга киришимиз ҳамон райҳон ва атргуллар ҳиди димоққа урди. Чўлдаги ишчилар янги сабзавотдан қишин-ёзин баҳраманд экан. Мана энди Амударё суви келиши билан бу саҳрода ҳам боғлар бўлади. Бу ҳам бир мўъжиза!

* * *

Саёҳат даврида кўп учрашувлар ўтказдик. Бу учрашувларнинг ҳаммаси ҳам яхши ўтди, аммо Фарғона тўқимачилари билан бўлган учрашув айниқса ёдимизда қолди. Фарғона тўқимачилари яхши китобхон эканлар. Комбинатда иккита катта кутубхона ишлайди. Бири комбинатники, иккинчиси жамоатчиликники. Бу кутубхоналарда қироатчи шу қадар кўпки, китобни навбатга туриб олишади. Ана шу китобхонлар билан бўлган адабий учрашувимиз жуда жонли бўлди. Тўғриси, бу учрашув адабиётчилар билан адабиёт мухлисларининг мушоирасига айланди. Ёзувчилар билан тўқимачи аёллар навбатма-навбат шеър ҳам ўқидилар. Энг муҳими шуки, тўқимачилар бизнинг асарларимизни яхши таҳлил қилиб, нималарга эътибор бермаётганлигимизни дўстона ачитиб гапирдилар ва ишчилар, тўқимачилар ҳақида яхши асарлар ёзишни талаб этдилар.

Қизилқумда кўрган мўъжизани Фарғонада ҳам кўрдик. Кейинги йиллар ичида Фарғонадан Водилгача, ундан Шоҳимардонгача, ҳатто Кўли қуббонгача боғлар, сайилгоҳлар қурилибди. Якка-ёлғиз кичик уйлардан—кўкаламзор бағрига кирган катта-катта биноларгача «хуш келибсиз» деб қучоқ очиб турибди. Буларнинг ҳаммаси беш кун ишлаб икки кун дам оладиган меҳнаткашлар учун қилинди.

Назаримизда, бу жиҳатдан Фарғоналиклар бошқалардан ўтиб кетибдилар. Эрта тонгда автобусларда, очиқ машиналарда, енгил автомобилларда ишчи ва хизматчилар бола-чақалари билан икки кунлик сайилгоҳларга йўл оладилар. Тоғ бағирлари, сойларнинг соҳиллари икки кечаю-икки кундуз шаҳарликларнинг ўйин-кулгиларидан янграйди.

Андижонликларнинг ғўзаси текис униб чиқди. Аммо сел ва дўл шошириб қўймоқда. Кучнинг ярми селга қарши курашаётган пайтда иккинчи ярми дўл оқибатларини тугатишга сафарбар этилибди. Кейинги олган хабарларимизга қараганда, андижонликлар сел ва дўл оқибатларини битириб ишни бир ёғлик қилиб олишибди. Қайта экилган ва кўчат қилинган бу майдонларда ҳам пахтани вақтида етилтириб, вақтида очилтириш чоралари кўрилмоқда.

Абдусамад ака Тиллабоевнинг айтишига қараганда, ҳамма нарса ҳал бўлса ҳам, битта нарсанинг чораси топилмаётган эмиш, Ҳашарот... Андижонликлар айниқса вилтдан безиллаб қолишган. Вилтга химикатнинг кучи етмаяпти. Қимматли заҳарли дорилар унга ҳеч кор қилмаяпти, «Шунинг давоси топилмаса деҳқонга жабр бўлади» дейди раис.

Андижонда жуда кўп янги уйлар қурилибди, маданият саройлари, клублар солиниб, янги-янги кўчалар очилибди. Аммо шуларнинг орасида ошга тушган пашшадай гувала уйлар қийшайиб турибди. Айниқса гувала деворлар кўзга совуқ кўриняпти.

Куйганёрда — Катта Фарғона каналининг бош тўғонида болахоналик қилиб қурилган Усмон Юсупов музейини кўриб беҳад қувондик. Музей яхши жойга, Қорадарё билан Катта Фарғона канали кўлтиғига соз қилиб қурилибди. Унда Усмон Юсупов ҳаёти ва фаолиятига оид, айниқса унинг сувсизликка қарши курашига оид материаллар қўйилгани жуда яхши бўлибди.

Сафар тугагач, машинада яна далама-дала юрдик, довон орқали Тошкентга қайтдик. Йўлда қуриб ётган анчагина анорзор, узумзорларни кўриб қовурғаларимиз қайишди. Ўтган йилги қиш боғбонларни алдаб қўйди. Бу аччиқ сабоқ унутилмаслиги керак. Қишда кўмиладиган нарса ҳар қишда кўмилиши шарт! Бу соҳада таваккалчилик кетмайди!

Ўтган қиш ва бу йилги баҳор ҳаммани ташвишга солиб қўйди. Ҳамма об-ҳаводан нолияпти. Айрим кишилар ҳатто «буёғи нима бўлади?» деган дай саросимада юрибди. Аммо биз саёҳат қилиб чиққан жойлардаги кўпчилик одамларда саросима аломатини сезмадик. Улар «бу йил иш қаттиқ бўлади! Аммо бунақасини энди кўраётганимиз йўқ» деб, ҳамма қийинчиликларни кўриб-билиб, шунга яраша шиддат, жасорат билан ишламоқдалар. Мана республикамиз пилла тайёрлаш планини ҳам бажариб қўйди. Ҳозир ғалламиз ўримга келяпти. Жуда катта оғирликларни доимо енгиб юрган халқимиз бу йилги қийинчиликларни ҳам енгади, аҳдига вафо қилиб, тўрт миллион юз минг тонна «оқ олтин»ини албатта ўз давлатига муддатида топширади. Биз халқимизнинг уюшқоқлик ва зўр ишонч билан астойдил меҳнат қилаётганини кўриб шунга амин бўлдик. Боғлар ҳам тикланади, ҳашарот ҳам қуритилади, чорва кўпаяди, гувала деворлар, уйлар ҳам ўзгаради. Чунки бунинг учун қудратимиз бор, имконият етарли, серҳиммат, сергайрат кишиларимиз беҳисоб. Саёҳат даврида шундай хулосага келдик.

Май—июнь.
1969 йил.

УЙҒУН, И. РАҲИМ,
Ҳ. ҒУЛОМ, А. ПЎЛАТ.

ҒАЙРАТИЙ.

КЎЧАЛАР

Манзил узоқ гузаргоҳи яққол кўчалар,
Бундан ўтган қанча карвон, неча-нечалар...
Бундан ўтган умр йўли, кураш, инқилоб,
Ёғду сочиб етаклади олға офтоб.

Кўчаларда узоқ кездим ва адашмадим,
Мақсад сари интилдим-у, лекин шошмадим.
Бу кўчалар сеҳри кенг, йўқ, сароб эмас,
Тоғлар ошиб сув кечсанг ҳам, ҳеч азоб эмас.

Комсомоллик йилларида олбайроқ ушлаб
Ўтган эдим шу кўчадан зўр қадам ташлаб,
Халқ бахти-чун, кўкрак кердим қонли курашга,
Ўзни урдим алангага, сувга оташга...

Четдан мадад олиб юртни хароб қилганлар,
Ва «бузилган ўлка» дея ичдан кулганлар
Омолини шу кўчада янчиб ўтганман,
Уч, ғалаба найзасини санчиб ўтганман.

Ленин даҳосидан сўнмас нур машъал ёқдим,
Келажакка ишонч билан мен мағрур боқдим.
Қучоқ очиб ардоқлади қадрдон кўча,
Чорлар эди кураш томон бепоён кўча.

Бу кўчалар сирдош менга, у кўҳна таниш,
Шу кўчадан бошланганди севги ва ёниш,
Қўшиқ қизни кутганларим ҳамон эсимда,
Гулдастани тутганларим ҳар он эсимда.

Чаманларга ўтиб кетдим гул тўплагани,
Боғ сайрига дўстлар билан май ҳўплагани.
Қайноқ ёшлик қўшиғининг акси-садоси,
Кўчаларни тўлдирганди майин навоси.

О, кўчалар, узоқ кетдим, толмадим, чопдим
Ҳаёт йўли етаклади бахтимни топдим.

УМР ВАРАҒИ

Календар варақлаб ою-кунларнинг
Бир йиллик салмоғин қилдим сарҳисоб.
Тонггача чўзилган узун тунларнинг
Мазмунин ўқидим.. у равшан офтоб!

Қуёшнинг сайри бор, ҳатто ботиши
Муайян акс этган турли рақамда.
Муаттар ҳид сочиб тонглар отишин
Тасвири чизилган ҳар бир қадамда.

Бир-бирин қувлашиб фасллар ўтар,
Ҳар фасл ҳислати, тасвири яққол.
Ҳаммаси кечаркан инсон унутар,
Банд этар ўзига гўзал истиқбол.

Менинг истиқболим ёрқин саҳфада,
Календар бетида ёзилмаса ҳам,
Умр варағида ва сарлавҳада,
Ҳаққоний битилган ҳаловат-ла, жам.

Соҳил бўйи сўлим-сўлим...

Ф. Лутфиллаев фотоэтюди.

Рамз БОБОЖОН

ИККИ ШЕЪР

* * *

Одамми,
 одамдан бехабар одам?!
Одамлар қалбига кирдим беғараз...
Бир қалбда минг севинч,
 минг қалбда бир ғам,
Минг-минг юракларда бир ишқ,
 бир ҳавас...
Шодман!
 Миллионларга очиб кенг қучоқ,
Қўлим
 шу миллионлар туфайли баланд!
Ажабо!
 Бир қалбга ёқолсам чироқ,
Минг жуфт кўз нуридан қалбим
 баҳраманд!

* * *

Мабодо
 Севгига боқсанг бепарво,
Анвойи гулларга қарасанг лоқайд,
Фаҳмига етмасанг, ўқилганда байт,
Балки, ётган жойинг нариги дунё!

Мангу яшай десанг, майли, бўл
 нотинч,
Душман юзланса гар аждар бўлиб
 ют.
Дўстга юрагингни кафт устида тут,
Вафога ваъда қил, ваъдага онт ич!

Мабодо
 уддалай олмасанг, дўстим,
Сенсиз ҳам ёшини яшар бу олам,
Аммо бениз ўтар сен қўйган қадам,
Ким билсин, қулаган синчми ё
 устун!?

ДЎСТЛАРИМ

Сиз билан биргаман ҳар ерда,
 ҳар дам
Тўй ва базмларда,
 оғир кунда ҳам.
Мен сизсиз —
 бир отман, қайга боришин
Билолмай дайдиган; беип, беюган.
Эзгу истагим бор, дўстлик оташин
Бир умр сўндирмай сақласам
 деган.
Мен сизсиз—бир уйман бенур,
 бечироқ,
Туғайман сизлардан айрилган
 чоғда.
Мен мангу биргаман сиз билан,
 бироқ —
Сизлар ташлаб кетиб қолдирманг
 доғда.

* * *

Бугун туриб ҳаммадан барвақт
Дала томон йўл олдим хушвақт.

Аммо борсам тамом ўзга ҳол,
Ҳайрат билан туриб қолдим лол.

Мендан барвақт уйғониб шудринг
Ғунча лабин очибди хушҳол.

Мендан барвақт уйғониб шудринг
Майсалар-ла бошлабди гурунг.

Мендан барвақт уйғониб сўқмоқ
Чўзилибди узундан-узоқ.

Хаҳ.., эртага барин қўраман,
Барчасидан барвақт тураман.

* * *

Юксак бир чўққини забт этмоқ
 учун
Қанча қояларни ошмоқлик керак,
Пиллапояларни ошмоқлик керак
Кунни — кун демасдан, тунни
 эса тун.

Шу зўр имтиҳондан ўтолган киши
Ўзини санайди кучлилиқда тоқ,
Йўқ! Чўққи забт этган одамдан
 зўррoқ
Дўстликнинг қадрига етолган киши!

Ҳайриддин САЛОҲ.

САНЪАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ХЎШ КЕЛИБСИЗ

Диёримизда ёз фасли бошланди. Ёз фасли аслида театр мавсуми ҳамдир. Бу йил пойтахтимиз Тошкентда театр мавсумини биринчи бўлиб машъал Хоразм санъаткорлари бошлаб берадилар. Мана бугун Муқимий номли ўзбек Давлат музикали театрининг ёзлик биноси — Яшил театр саҳнаси меҳмон Хоразм театри ихтиёрида. Гастролчи санъаткорлар Тошкентга бундан аввал — 1949, 1958, 1961 ва 1964 йиллари ҳам ташриф буюришган, ҳар сафар бу коллектив театр мухлисларини ўз асарлари билан мафтун эта олган.

Хоразм областининг Огаҳий номидаги музикали комедия ва драма театри гастроль томошаларига анча пухта тайёргарлик билан келди. Ўз репертуаридаги энг яхши асарлари тошкентлик томошабинларга маъқул бўлади деган умидлар билан гастролни бошламоқда.

Театрнинг гастроль репертуари ранг-баранг,бой. Тошкентлик театр ишқибозлари 10 кун ичида 6 спектакль ва катта программада концерт кўришга муяссар бўладилар. Ёш драматург Н. Кимнинг «Вьетнам тонги» асари асосида саҳналаштирилган «Қонли рўмолча» спектакли билан гастроль томошаси бошланади. Бу асарда қаҳрамон Вьетнам халқининг ўз озодлиги ва эртанги ёрқин куни учун олиб бораётган мардонавор кураши акс эттирилган. Бундан ташқари гастроль давомида «Ғурбатда ғариб» («Маҳтумқули»), «Ой тутилган тунда», «Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам», «Қайнона», «Қизбулоқ» каби спектакллар намойиш этилади.

Спектакллардаги асосий ролларни театрнинг пешқадам санъаткорлари—Ўзбекистон халқ артистлари Каримжон Раҳимов, Султонпошша Раҳимова, Матёқуб Раҳимов, республикада хизмат кўрсатган артистлар Ўрозгул Ғойибова, Назира Юсупова, Санъат Девонов, Ражаббиби Бойжонова, Маҳмуджон Сафоев, Робия Ободжоновалар, шунингдек истеъдодли ёшлар Ширин Рамазонова, Отамурод Бекжонов, Шариф Болтаев, Шоназар Худошукуров ва бошқалар ижро этадилар.

Театр Тошкентга келар экан, намойиш этиладиган саҳна асарлари қайта-қайта репетициядан ўтказилди, пойтахтлик санъатсеварлар олдида қизариб қолмаслик учун ҳар бир актёр ўз зиммасидаги роли устида жиддий ишлади.

Хоразмлик санъаткорлар гастролни тугатиб, сўнг пойтахт областининг қатор шаҳар ва районларида ҳам бўладилар, томошалар кўрсатадилар, меҳнаткашларга маданий хизмат қиладилар.

Хуш келибсиз, навқирон воҳа санъаткорлари, гастроль томошаларингиз муваффақиятли ўтсин!

А. ЮСУПОВ.

«ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТЛАР»

Ўзбек кино санъаткорлари пролетариат доҳийси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун тайёргарликни қизитиб юбордилар. Ана шу улуғ санага атаб замонавий темаларни ёритувчи, инқилобий ўтмишимиз ҳақида ҳикоя қилувчи бир қатор талантли киноасарлар яратилмоқда. Ана шундай асарлардан бири — «Интернационалистлар» (кинодраматург А. Агишев ва режиссёр А. Ҳамроев сценарийси) тарихий-инқилобий фильмнинг адабий сценарийси яқинда муҳокама қилинди. Сўзга чиққан санъатшунослар, ижодкорлар Туркистонда кураш олиб борган оташин инқилобчилар фаолияти ҳақида ҳикоя қилувчи бу сценарийнинг фазилатлари ва камчиликлари ҳақида батафсил гапирдилар.

РУБОИЙЛАР

Инсон ўз дилининг ғоввоси
 эрур,
Пок ишқ излаб топган олмоси
 эрур.
Олмос топмоқ бир гап, лек уни
 чархлаб
Улуғлаш пок ишқнинг маъноси
 эрур.

●

Инсон хаёлининг қаноти ҳаёт,
Ҳаёт гўзаллиги ишқ, оти —
 ҳаёт
Бу олам боғига келиб кетганлар
Ишқни қолдирганлар ҳаёти
 ҳаёт.

●

Севги бўстонига дил қалқон
 эрур,
Бирга ишқ азобу, бирга жон
 эрур.
Севги ҳам ўхшайди йиллар
 фаслига,
Ҳар фасли умрга имтиҳон
 эрур.

●

Севгига соқчидир ишонч,
 қаноат,
Севги душманидир шубҳа,
 хиёнат.
Икки дил меҳрига тушмасин
 соя,
Ишқ қуёш бўлганда, нури —
 садоқат.

●

Инсон ўтмишини гоҳи эслайди,
Ҳижрон дардини дил оҳи
 эслайди,
Яхшини ёмондан ажратмоқ
 учун
Инсон қалбининг нигоҳи
 эслайди.

НАЗАРМАТ.

Адабиёт ВА САНЪАТ САҲИФАСИ

Турли мамлакатларда

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

ГДР

ГДР барпо этилганлигининг 20 йиллигига бағишланган конференция Берлинда «Социализм ва фан» деган шиор остида ўтмоқда. Конференцияни немис фанлар академияси билан Германия Бирлашган социалистик партияси Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар институти биргалашиб ташкил қилди. Конференциянинг мақсади ҳозирги босқичда экономика ва фаннинг тараққиётига кўмаклашишдан ҳамда республикада ривожланган социалистик ижтимоий системанинг шаклланиш процессига маънавий ҳаётнинг ижобий таъсирига ёрдам беришдан иборатдир. Совет Иттифоқи ва Польшадан келган мутахассислар меҳмон сифатида қатнашмоқдалар.

Немис Фанлар академиясининг президенти профессор Герман Кларе ўзининг кириш нутқида ГДР билан Совет Иттифоқининг мустаҳкам илмий техника ҳамкорлиги «ГДРнинг мустаҳкамланиб бораётган барқарорлиги учун ҳаётий зарур омил» сифатида катта аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади.

ВЕНГРИЯ

Дьер шаҳридаги вагонсозлик ва машинасозлик комбинатида автомобиль саноати учун дизель моторлари ишлаб чиқарувчи янги катта заводни тантанали суратда фойдаланишга топшириш маросими бўлиб ўтди. Бу завод автобуслар ва юк автомашиналари учун ҳар йили қуввати 200-215 от кучига баравар келадиган 13 минг двигатель ишлаб чиқаради.

ПОЛЬША

38-Халқаро Познань ярмаркаси ўз ишини тамомлади. Ярмаркада ер куррасидаги барча қитъаларнинг 40 мамлакатидан вакиллар қатнашди.

ПАП агентлигининг хабар беришича, Польша савдо ходимлари тузган экспорт шартномалар нархи ўтган йилги битимларнинг нархидан ошиб кетди. Польша чет эллик харидорларга асосан капитал машина-ускуналар ва транспорт воситаларини таклиф қилди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган давлатлар, аввало, ГДР Чехословакия ва Совет Иттифоқи билан катта шартномалар тузилди.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

Прагада ўтказиладиган 6-халқаро телевизион семинар фестивалида жаҳоннинг 33 мамлакатидан вакиллар қатнашмоқдалар. Кўрик «Телеэкран халқлар ўртасида ҳамжиҳатликка хизмат қилмоқда», деган шиор остида ўтмоқда.

Совет телевидениеси фестивалга «Стюардесса» ва «Трест» операцияси» фильмларини келтирди. (ТАСС).

ПАРИЖДА МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

ПАРИЖ, 20 июнь, (ТАСС). Вьетнам Демократик Республикаси делегациясининг вакили Нгуен Тхань Ле неча бундай деди: Қўшма Штатлар ўз қўшинларини ва ўз иттифоқчиларининг қўшинларини Жанубий Вьетнамдан сўзсиз олиб чиқиб кетиш ниятидами ё йўқ, деган масала Вьетнам проблемасини сиёсий жиҳатдан ҳал этиш тўғрисидаги музокараларнинг асосий масаласидир. У Вьетнам масаласи юзасидан тўрт томонлама кенгаш қатнашчиларининг навбатдаги ялпи мажлиси тамом бўлганидан кейин матбуот конференциясида француз ва чет эл журналистлари ҳузурида гапирди.

Нгуен Тхань Ле журналистлардан бирининг саволига жавоб қайтариб, қуйидагиларни таъкидлади: АҚШ ҳукумати Американинг 25 минг солдатини Жанубий Вьетнамдан олиб чиқиб кетиш тўғрисида қарор қабул қилган эди. Булардан атиги 8 минг кишигина Қўшма Штатларга қайтарилади. Американинг қолган солдатлари унинг Вьетнамга бевосита яқин базаларига жойлаштирилади.

Шундан кейин Жанубий Вьетнам Республикаси муваққат революцион ҳукумати делегациясининг бошлиғи сўзга чиқиб, қуйидагиларни уқтириб ўтди: Париждаги кенгашнинг илгари силжимаганлиги учун жавобгарлик тамомила Қўшма Штатлар зиммасига юкланади. Қўшма Штатлар авваллагидек ҳозирда ҳам Вьетнамда ўзининг агрессия сиёсатини давом эттирмоқда.

Уганданинг биринчи аёл судьяси

КАМПАЛА, 20 июнь. (ТАСС). С. Сенгоба хоним Уганда тарихида аёллар орасидан чиққан биринчи судья бўлди. У илгари юстиция министрлиги прокуратура маҳкамасининг прокурори лавозимида ишлаган эди. Янги судья Уганда Олий Суди раиси вазифасини ижро этувчи Шеридан ҳузурида қасамёд қилди.

ҲАР ТЎҒРИДА

ҚУШЛАРНИНГ ХОТИРАСИ БОРМИ?

ҲАЙВОН ва қушларнинг хотираси борми? Олтин балиқча эртагида балиқ чол билан суҳбатлашгани, унинг айтганларини хотирасида сақлаб, бажо келтиргани ҳикоя қилинади. Лекин у эртак-да.

Ҳақиқий баъиқлар эса жуда кам хотира бўлишлиги яқинда аниқланди. Улар бирор бир воқеани бир-икки дақиқа эслашади, холос. Тошбақанинг «хотира хазинаси» эса бир-икки минутга чўзилади. Қушларда эса 3-4 кун. Дунёдаги ҳайвонлар ичида хотираси мустаҳками-мушук ва итлардир. Уларнинг хотирасида воқеалар йиллаб сақланади.

САЁҲАТЧИ... БАЛИҚ

ҲИНДИСТОН, Малайзия ва Филиппинда ёз ойларида кўл ва сойлардаги сувлар қуриб қолади. Кўп балиқлар қирилиб кетади. Ҳавонинг исиганини олдиндан сезадиган «тадбиркор» анабас балиқлари эса серсувроқ кўл ва сойларни қидириб, саёҳатга... жўнашади.

БОСМАХОНАДА ТАЙЁРЛАНГАН... КЎЙЛАК

ПОЛИТЕХНИКА музейида (Москва) очилган кўргазмада Япониядаги «Чори» фирмаси ғалати матоларни намойиш қилди. Бу матонинг гуллари босмахонада ранг-дор бўёқларда босилган. Бу бўёқлар хиралашмайди, жилвагар.

ЧЕКУВЧИГА ЯҚИНЛАШМАНГ

ИТАЛИЯ Соғлиқни сақлаш министрлиги расмий ахборот эълон қилди. Унда айтилишича, тамаки «шарофати»дан чекувчиларнинг умри ўртача 6 йил қисқарар экан.

Ҳозир Италиядаги табибларга иш пайтида папирос чекиш тақиқланган. Ўқитувчилар ҳам мактаб ёки синфхоналарда чекишмайди. Поездларда эса чекувчилар учун алоҳида вагонлар ажратилган. Чунки, биров папирос чекаётганда унинг тутуни чекмовчиларнинг ҳам димоғига урилиб, соғ одамнинг бир-икки йиллик умри завол бўлиб кетиши мумкин. Мамлакатда папирос ва сигареталарни реклама қилиш ҳам тақиқлаб қўйилди.

ЎЗБЕКИСТОНДА МОНГОЛИЯ КУНЛАРИ ОЛДИДАН

АРАТЛАР ТАШАККУРИ

Мана икки соатдирки, Мўғулистоннинг жануби-шарқий чўллари бўйлаб «Волга»миз ғизиллаб боряпти. Водийларни кесиб ўтиб, денгиз юзасидан 2 минг метр баландликка кўтариламиз. Сўнг яна пастликка шўнғиб кетамиз.

Ҳар замон, ҳар замонда йўлимизни юмронқозиқлар кесиб ўтади ва шошиб-пишиб инларига беркинишади. Йўл-йўлакай ҳамроҳим, клуб мудири Баттумур бу жониворлар ҳақидагы афсонани гапириб берди. Гўё, машҳур мерганлардан бири: агар камон билан қуёшни уролмасам бош бармоғимни кесиб ташлаб, ер тагидан ин қазийман ва овчиларга ўлжа тариқасида яшайвераман,— деб сўз берган экан. Овчи камон отиб қуёшга тегкизолмабди. Лекин сўзининг устидан чиқибди. «Мана шунинг учун ҳам юмронқозиқнинг олдинги панжасида бармоғи тўртта,— дея тугатди Баттумур ўз ҳикоясини.

Баттумурнинг ҳикоясини иккинчи ҳамроҳим — «Хэрлэн-Баян» қишлоқ хўжалик бирлашмасининг раиси Батбелегт давом эттирди...

Гап билан бўлиб фермасига етиб келганимизни ҳам билмай қолибмиз. Ўтовга кириб, уй эгалари билан танишдик. Соғувчи уй бекаси Очерин Долгоржав сигир соғаркан. Очериннинг қарамоғида 15 сигир бўлиб, улар одатда йилига 450—460 литрдан сут беради. Долгоржав эса уларнинг ҳар биридан йилига 620 литрдан серқаймоқ сут соғиб олаётир.

Очерин 6 боланинг онаси. Тўнғич қизи 17 ёшли Перендолгор — ўз қарамоғидаги 10 бош сигирнинг ҳар биридан 450 литрдан сут соғиб, планини бажариб келмоқда. Онаси ҳам, қизи ҳам ўз муваффақиятлари ҳақида фахрланиб сўзлаб беришди. Долгоржав бу йил барча бузоқларни сақлаб қолиш ва ўз қарамоғидаги ҳар бош сигирдан камида 560 литрдан сут соғиб олиш мажбуриятини олибди. «Албатта, бу анчагина меҳнат талаб қилади»,— дейди у.

Ўтовга ўрта бўйли, озғинроқ бир киши кириб, биз билан кўришди. Должин — йилқичи, дея таништирди уй бекаси уни бизга, — унинг минг бош йилқиси яқин атрофда ўтлаб юрибди.

— Хашак ўрими пайтида, — деди Батбелегт Очериннинг сўзини давом эттириб,— Должин отга қўшиладиган ўрим машинаси билан 200 тонна хашакни ўриб,— йиғиб қўйди. Яқин кунларгача эса бизнинг юртимизда бирор гулни узишнинг ўзиёқ катта гуноҳ ҳисобланарди...

Қишлоқ хўжалик бирлашмаси тузилишининг дастлабки кунларида Должин раиснинг энг яқин ёрдамчиси сифатида жонбозлик кўрсатган эди.

— Совет мутахассислари ёрдамида биз чорва қишлови учун яхшигина молхоналар қуриб олдик, қудуқларни тузатдик,— дея давом этди раис — ҳозир эса энг муҳими — ем-хашак базасини яратиш. Барча куч ва имкониятларимиз шунга қаратилган. 1400 гектарга сули экишни мўлжаллаб қўйдик, 2600 гектарга эса арпа, нўхат ва Монголияда биринчи бор кунгабоқар экмоқчимиз.

Яқинда Должин янги мажбурият олди. У 250 тонна хашак тайёрлаб, жун топшириш планини ошириб бажармоқчи.

— Бултур,— дея давом этди Батбелегт,— қишлоқ хўжалик бирлашмамизнинг даромади 1.800 минг тугрикни ташкил этди. — Бу йил эса олинадиган фойдани 2500 минг тугрикка етказиш ниятидамиз. Бу муваффақиятлар учун биз совет кишиларидан, уларнинг беғараз, дўстларча ёрдамидан беҳад миннатдормиз.

Г. ХАРЧЕНКО,
АПН мухбири.

Рассом ҳангаси

— Кексаларга жой берадиган маданиятли киши бўлиб қолибсанми?
— Йўқ, оғайни, ўриндиқдан мих чиқиб қолди.

Айёр мушук

Ичишни ҳам, чекишни ҳам ташладим.

Расмларни М. Воробейчиков ишлаган.

БУ ЁҒИ НИМА БЎЛАРКАН-А..?

Футбол

Ўтган куни марказий «Пахтакор» стадионида тошкентлик футболчилар ўз майдонларидаги охирги учрашувда москвалик темирйўлчиларни қабул қилдилар. Маълумки, «Локомотив» командаси бу йилги мавсумда жуда ҳам паст савияда ўйнаб, бор-йўғи 6 очко тўплаганн ҳолда, гўё темир йўл составидан узилиб орқада қолган вагондек бормоқда. Биринчи даврада ҳам «Пахтакор»дан 1:3 ҳисобида мағлубиятга учраган эди. Бу учрашув, айтиш мумкинки, ўзбек футболчиларининг ҳам ўз кучларига ишонган ҳолда ўйнаган ва рақиб дарвозасига 3 та тўп уролган мавсумдаги ягона ўйини эди.

Хўш, ўтган кунги учрашув биринчи даврадаги ўйиннинг айнан нусхаси бўлдими? Асло йўқ! Стадион трибуналарида, «зангори экран»лар олдида ўтириб, ўйинни кузатган миллионлаб ишқибозларга ўйин тафсилоти ҳақида батафсил баён қилиб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Ўйин бошланиши биланоқ меҳмонлар осонликча таслим бўлмасликларини сездириб, 2-минутдаёқ бурчак тўпи тепишга эришдилар. Учрашувнинг ўрталарига келиб, майдон эгалари ўйинда устунликка эришдилар, айниқса Красницкий тепган жарима тўпи штангадан қайтгач. «Локомотив» ҳимоячилари бир оз шошиб қолдилар. Афсуски, бу устунлик узоққа чўзилмади. Пахтакорчилар, гўё Тошкентга меҳмонга келиб, иссиқ ҳароратга ўрганолмагандек бўшашардилар. Бу нарса, айниқса С. Мелькумов, Г. Красницкийларнинг ўйинларида сезилиб қолди. Шунинг учун ҳам тренер уларни Варюхин ва Штернлар билан алмаштирди. Шундоқ ҳам қовушмаган пахтакорчиларнинг ҳужуми янада сўна бошлади. Бундан фойдаланган москваликлар активроқ ҳаракат қила бошладилар, лекин дарвозага тўп киритишда уларга ҳам маҳорат етишмасди. Хуллас, «Пахтакор» яна бир очко йўқотиб, ўз мавқеини янада оғирлаштириб қўйди.

Шу куни мамлакатимизнинг яна 8 шаҳрида мусобақалар бўлиб ўтди. Москванинг «Торпедо» ва «Спартак» командалари ўртасидаги учрашув (бу ўйин пайшанба куни ўтказилган) 0:1 ҳисобида спартакчилар фойдасига ҳал бўлди. Қолган натижалар қуйидагича: «Торпедо» (Кутаиси) — «Динамо» (Минск) — 1:0, «Шахтер» — «Динамо» (Тбилиси) — 0:0, «Қайрат» — «Зенит» — 0:1, «Динамо» (Киев) — «Уралмаш» — 5:0, «Нефтчи» — «Крылья Советов» — 1:0, «Динамо» (Москва) — «Заря» — 2:0, «Черноморец» — СКА — 1:1, «Арарат» — ЦСКА — 2:2.

БИРИНЧИ КИЧИК ГРУППА	У	Т	О
«Динамо» К	14	19-3	22
ЦСКА	14	11-7	17
«Динамо» М	14	14-13	15
СКА	14	18.17	15
«Нефтчи»	14	12-12	15
«Арарат»	15	16-21	14
«Черноморец»	14	10-12	13
«Заря»	14	14-13	12
«Уралмаш»	15	8-16	12
«Кр. Советов»	14	10-18	7
ИККИНЧИ КИЧИК ГРУППА			
«Спартак»	14	19-7	23
«Динамо» Тб	14	18-4	21
«Шахтер»	15	14-15	15
«Торпедо» М	14	12-10	14
«Торпедо» Кт	14	15-17	14
«Пахтакор»	15	13-18	14
«Зенит»	14	11-13	12
«Кайрат»	14	9-11	11
«Динамо» Мн	14	10-16	11
«Локомотив»	14	10-20	7

Жадвалга назар солсак, «Пахтакор»нинг ҳозирча эгаллаб турган ўрни унчалик ёмон эмаслигини кўрамиз. Аммо ишқибозларни ҳаяжонга солаётган, келажак ҳақида чуқур ўйга ботишга мажбур этиб, ташвишлантираётган нарса ҳам «ҳозирча эгаллаб турган» иборасидир. Бу йилги мусобақалардаги оғир шартларни ҳисобга олсак, команданинг тақдири анчагина мушкул бўлиб, ҳақиқатан ҳам кишини ўйлантириб қўяди. «Пахтакор» қолган уч учрашувни сафарда Москванинг «Спартак», «Торпедо» ва Минскнинг «Динамо» командалари билан ўтказади. Ҳеч кимга сир эмаски, рақиб майдонида очко тўплаш қийин муаммо бўлгани ҳолда, «Пахтакор» учун заруратга айланиб қолди. Агар пахтакорчилар уч ўйиндан жуда бўлмаганда 2-3 очко олсалар олганлари, акс ҳолда «еттилик»ка киролмай «Локомотив»га шерик бўлишлари мумкин.

Биз ҳозир «Пахтакор»нинг камчиликларини кўрсатмоқчи, унга таъна қилмоқчи эмасмиз. Команда шаънига айтилган ҳар қанча аччиқ сўзлар, редакцияга келаётган сон-саноқсиз хатлар — ҳамма-ҳаммаси миллионлаб мухлисларнинг команда билан бирга нафас олаётганининг, унга бўлган муҳаббатининг ифодасидир.

Кўпчилик ишқибозлар «Шахтер» билан бўлган учрашувга катта эътироз билдириб, 2 очко бой берилмаганда ҳозир «Пахтакор» «еттилик»ка кирган бўларди, демоқдалар. Бу тўғри, албатта. Лекин ишқибозларнинг ҳамма эътирозларига ҳам қўшилиб бўлмайди. Агар севимли команда ҳадеб ютаверса-ю рақиблар ютқазаверса, спортнинг қизиғи қолмаган бўларди. Спорт қувончларга, афсусланишларга ва тасодифларга бой бўлгани учун ҳам қизиқарлидир. Олий лига командалари орасида кучсизлар йўқ. Улардан очко олиш осонликча бўлмайди. Шу жиҳатдан команданинг айрим муваффақиятсизлигидан шошилинч хулосалар чиқариш ҳар доим тўғри бўлмаса керак.

А. МАЪЗУМОВ.
«Совет Ўзбекистони» нинг футбол шарҳловчиси.

Редактор **М. ҚОРИЕВ.**

ЭКРАН ЯНГИЛИКЛАРИ

ТОНГДАГИ УЧРАШУВЛАР

«Мосфильм» киностудиясида суратга олинган бу фильм шу кунги қишлоқ ҳаётига бағишланган. Ундаги барча воқеалар бош қаҳрамон Галя Макарованинг соф, кудратли муҳаббати билан боғланган ҳолда очиб берилади. Галя ролини артист Тамара Дегтярева муваффақиятли ижро этган. Фильмга Э. Гаврилов ҳамда В. Кремневлар режиссёрлик қилишган.

ГЕРОИН

ГДР кинематографчилари бу фильм орқали Социалистик мамлакатларга наркотик олиб келиб яширинча сотувчи контрабандистлар группасига қарши курашни кўрсатиб беришни мақсад қилганлар. Наркотик ўсадиган Осиё мамлакатлари билан АҚШ ўртасидаги масофа бирмунча олис бўлгани туфайли контрабандистлар яқин йўл излаб чегарадош социалистик давлатлар орқали ўтмоқчи бўладилар. Фильмдаги қолган воқеалар комиссар Петер Цинганинг олиб борган тергов ишлари орқали очилади. Фильмга «Ўлим гирдобида», «Хатога икки қадам», «Шанба оқшомидаги рақс» ва «Қора духоба» каби картиналар орқали томошабинларга танилган Хайнц Тиль режиссёрлик қилган.

ТЎЙ КУНИДА

Кино мухлислар бу фильмда драматург В. Розовнинг «Тўй кунида» номли пьесасининг экранлаштирилган вариантини кўрадилар. Ёш режиссёр В. Михайлов постановка қилган бу фильмда пьеса ҳамкаси кенгайтирилган, янги воқеа ҳамда персонажлар билан бойитилган. Асосий роллар: Нюра ва Михаилларни артистлардан Л. Малеванная, А. Спивак ижро этадилар. Кино «Ленфильм» студиясида суратга олинган.

УНУТИЛМАС ҚОТИЛЛИК

ГДРнинг ДЕФА киностудиясида ишланган бу фильмда сценарий муаллифлари В. Юпе, Ф. Карл ва В. Людерерлар ажойиб революционерлар, марксчи Роза Люксембург ва Карл Либкнехтнинг қотиллари устида олиб борилган тарихий суд ҳамда тергов ишлари билан томошабинларни таништиришга уринганлар. Фильмга Вольфганг Людеррер режиссёрлик қилган.

СУРАТДА: «Тонгдаги учрашувлар», «Героин» ва «Тўй кунида» фильмларидан кадрлар.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Эрталабки концерт, 9.30 — Халқ куйларидан концерт, 10.10 — «Табассум» радиожурнали, 11.35 — Қўшиқлар, 12.15— «Эрталабки салом!» (Москва). 13.30—Талабаларга мувофиқ концерт, 15.00 — Бизнинг радиопочта 15.10 — «Улуғ Ватаним» (музикали-адабий радиокомпозиция), 15.50 — «Олмалиқ зарбдори», 16.10 — М. Шолохов «Инсон тақдири» (радиопостановка), 17.40—Экран янгиликлари, 18.00 —«Музикали глобус», 18.40 — «Ашула ҳақида ҳикоя» (русча), 19.20 — Рақсга марҳамат! 20.00— «Ёшлик» программаси, 20.30 — Концерт, 21.00 — «Мамлакатлар ва қитъалар», 21.10 — Концерт, 22.20 — «Табассум» (такрорий эшиттириш), 23.20—Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Кўрсатувлар программаси.

Рус тилида: 10.00 «Светлячок» № 7 (Мультфильм), 10.10 — Кичкинтойлар учун «Уйлаб топ», 10.50 — «Матонатли кишилар» (Бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 12.20 — «Оталар жасорати», 13.30 — «Улуғ Ватан уруши» (Ҳужжатли фильм), 16.55 — Кўрсатишлар программаси, 17.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Олов қалбли кишилар».

Рус тилида: 17.50 — Ҳужжатли фильм, 18.50 — «Ахборот» информацион программаси, 19.20— Бадиий фильм.

Ўзбек тилида: 20.40 — «Ахборот» информацион программаси, 21.10 — Хоразм телестудиясининг программаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
12.00 дан—Москва кўрсатади.
УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ФРУНЗЕ КУРСАТАДИ

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 22/VI да Севилия сартароши (кундузи). Севги тумори (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 22/VI да Мария Стюарт.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Таниш-билишларимиз — «ЎЗБЕКИСТОН», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2, 4 ва кеч 8 да), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 8 ва 10 да).

Учрашув манзили—Женева — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 3, кеч 6 ва 8.40 минутда), «МОСКВА» (кундуз соат 12, 2.30 ва кеч 7.20 минутда).

Уруш-уруш-да — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (эрталаб 10, кундуз соат 5 ва кеч 9.20 минутда).

Чангда қолган гул (ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Рошфорлик қизлар — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

Махтумқули — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 2, 4 ва кеч 6 да).

Хаёлий бахт — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, кеч 6 ва 9.45 да).

Дўппи кийган фаришта — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб 9.45, 11.30 ва кундуз соат 1.15 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА
(Кеч соат 9 ва 10.40 минутда бошланади)

Таниш-билишларимиз — «ФЕСТИВАЛЬ».

Анжелика ва қирол — ТЕЛЬМАН номли.

Учрашув манзили—Женева — «ХИВА».

УЗБЕККОНЦЕРТ
ОКРУГ ОФИЦЕРЛАР УЙИДА
(ёзги театрда)
24, 25, 26 июнь кеч соат 8 яримда
Туркия эстрада оркестри жўрлигида
НЕЗРИН СИПАХИ
(Туркия)
КУЙЛАЙДИ
Билетлар Округ офицерлар уйи кассасида кундуз соат 2 дан сотилади.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА
30 ИЮНДА
1966 йилда чиқарилган 3%
ДАВЛАТ ЗАЕМИНИНГ
24-ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ
УТКАЗИЛАДИ
Тиражнинг ҳар бир разрядида 512560 сўмлик 9400 та ютуқ ўйналади, шу жумладан: 5000, 2500, 1000, 500, 100 ва 40 сўмлик ютуқлар бор.
3% заём облигациясини сотиб олинг.

УЗБЕКИСТОН ССР 1969 ЙИЛГИ ПУЛ-БУЮМ ЛОТЕРЕЯСИ УЧИНЧИ ЧИҚАРИЛИШИ БУЙИЧА
28, 29 ИЮНДА
ДЕНОВ ШАҲРИДА
ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ ЎТКАЗИЛАДИ
Тиражда лотереянинг ҳамма беш разрядига 478750 та пул-буюм ютуқлари ўйналади, шу жумладан: 20 та «Волга», «Москвич-412», «Запорожец-966» автомобиллари, мотоциклар, телевизорлар, гиламлар ва бошқа пул буюмлари, ҳамда 1000, 500, 300, 200, 100, 50, 25 ва 10 сўмлик пул ютуқлари бор.
ЛОТЕРЕЯ БИЛЕТИНИ СОТИБ ОЛИНГИЗ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР
МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ
МОДДИЙ-ТЕХНИКА
ТАЪМИНОТИ БОШ
БОШҚАРМАСИ
24 ИЮНДАН 27 ИЮНГАЧА
ТОШКЕНТ ШАҲРИДА
(«Ғалаба» боғи, ВДНХ биноси) ортиқча ва ишлатилмаган материал ва асбоб-ускуналарни сотиш бўйича
УРТА ОСИЕ САНОАТ
КУРГАЗМАСИНИ
УТКАЗАДИ
Узларининг ортиқча молларини сотиш ва керакли молларни сотиб олиш учун ҳамма корхоналар, ташкилотлар, колхозлар, совхозлардан вакиллар кўргазмага таклиф этилади.

УРТА ОСИЕ УРМОНЧИЛИК
ХУЖАЛИГИ ИЛМИЙ-
ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ
механизация бўлими мудири вакант вазифасига
КОНКУРС
ЭЪЛОН ҚИЛАДИ
Конкурсда фан докторлари ва фан кандидати илмий даражаси борлар қатнашиши мумкин.
Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.
Ҳужжатлар қуйидаги адрес бўйича: Тошкент шаҳар, Калинин райони, Дархон почта бўлимига юборилсин.

Ишга таклиф

«УЗТРАНСПЕЦСТРОЙ»
ТРЕСТИГА
металл конструкцияси ва машиналар бўйича 5,6 разрядли слесарлар, машина қурилиши чизмачилиги ишлари бўйича тажрибаси борлар, 5,6 разрядли электрпайвандчилар
КЕРАК
Иш ҳақи мукофотли.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 10-уй, кадрлар бўлими.

ЎЗБЕКИСТОН «УЗСЕЛЬХОЗТЕХНИКА» БИРЛАШМАСИ
ортиқча ва фойдаланилмайдиган материаллар ва ускуналарни тарқатиш бўйича
ФАРҒОНА ШАҲРИДА
(Совет Армияси уйи биносида)
23—25 ИЮНДА
РЕСПУБЛИКАЛАРАРО
САВДО ЯРМАРКАСИНИ
УТКАЗАДИ
Ярмаркада колхоз, совхоз ва бошқа республика қишлоқ хўжалик ташкилотларининг вакиллари қатнашадилар.
Қозоғистон, Тожикистон, Туркманистон ва Қирғизистон республикаларининг «Сельхозтехника» бирлашмалари таклиф қилинадилар.
Савдо учун: ускуналар, қишлоқ хўжалик машиналари, автомобиллар, тракторлар ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарининг запас қисмлари, асбоблар, инструментлар, резина-техника буюмлари ва бошқа моллар қўйилади.
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, А. Тўқаев кўчаси, 2-уй. Телефон № 55-72.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ТУРАР-ЖОЙ БОШҚАРМАСИГА
катта ревизор, ревизор, бухгалтер, кассир, инженерлар: техник нормалаш, иссиқлик техникаси бўйича; меҳнат бўйича катта иқтисодчи
КЕРАК
Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 6 уй, 82 хона.

«УЗОЦТБАКАЛЕЯ» ТУЗ ВА ШАКАРНИ ҚАДОҚЛАШ БУЙИЧА ТОШКЕНТ КОРХОНАСИГА
туз ва шакарни вагонлардан тушириш бўйича юкчилар, туз ва шакарни қадоқловчилар
КЕРАК
Меҳнат ҳақи—ишбай.
Мурожаат учун адрес: Тошкент-32, Губкин кўчаси, 2-уй (4-автобуснинг «Тоғли-Чирчиқ» бекати).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган центрального комитета компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337694. Коммунистик тарбия — 331455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 43—141, Қарши 22—82, Наманган 21—88, Нукус 42-62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88. Урганч 34—55.

№ Б. — 145. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633 Р. 03144